

PRINTED BY GOVINDJI DAHYABHAI NAIK.

—વાંચવા લાયક ચુંટી કાઢેલી બુકો—

ભરથરી નાટક મોટું (ગાયન સાથે) ... કી. ૦-૮-૦
હરીચંન્દ્ર નાટક મોટું. ... ૦-૮-૦
રાણકદેવી નાટક મોટું ... ૬-૦
સંગીત લીલાવતી. ... ૬-૦

શા૦ ચુનીલાલ મગનલાલ બુકસેલર

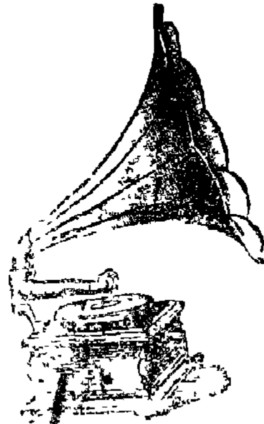
રાણીતળાવ—સુરત.

સંગીત ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ. ભાગ ૧ થી ૪.

Reg No. 155

સુધરેલી પાંચમી આવૃતી.

:—પ્રકાશક—:
બુકસેલર મણીલાલ ભાઇશંકર વ્યાસ
ઠે૦: બેગમપુરા આમલીશેરી—સુરત.

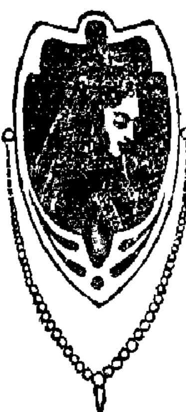
સુરત બરાનપુરી ભાગળ ભાજીવાળી પોળમા "શ્રી અનાવિલ બંધુ"
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમા ગોવિંદજી ડાહ્યાભાઈ નાયકે છાપ્યું.

કીંમત આઠ આના

સંગીતના શોખીનોમાં માન પામેલી

અને જનસમાજમાં વખાણાયલી

સંગીત ફોનોગ્રાફ

ગાયન સંગ્રહ

— ભાગ ૧ થી ૪ સાથે —

વીર કુણાલ.—રાગ,—ગઝલ—

અમારા દેશને છોડી, અમે થાનાર પરદેશી;
હૃદયને મેળવી લેશે, અમારો પ્યાર પરદેશી.
થયાં દુર્ભાગીયાં એવાં, તજાવી દેશની સેવા,
ભટકશું પારકા ઘરમાં, બની લાચાર પરદેશી.
અમારી ધર્મ નીતિથી, અમારી સત્ય રીતિથી;
અમે સત્કર્મથી થઇશું, હૃદયના હાર પરદેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ, અમારી જન્મ ભુમીમાં;
હવે છેલ્લા પ્રણામો છે, અમે હદપાર પરદેશી.

વીર કેશરી.—રાગ—ગઝલ,—કવ્વાલી—

થવાનું ના થવાનું કહે; **નજુમી** કોણ એવો છે;
ન જાણ્યું **જાનકી નાથે;** સવારે શું થવાનું છે?
હતી શલ્યા રૂપે **"અહલ્યા"** જગતમા વાત જાહેર છે;
ન જાણ્યું જ્ઞાની **ગોતમે;** સવારે શું થવાનું છે?
હતા **કૌરવ** અને **પાંડવ;** જગતમાં મહાબળી યોદ્ધા;
ન જાણ્યુ **ભીષ્મ** જેવાએ; સવારે શું થવાનું છે?
રમ્યા જુગટું સહુ સાથે; વિભુતી સૌ ગયા હારી;
ન જાણ્યું **ધર્મ** જેવાએ; **સવારે શું થવાનું છે?**

બલીરાજા. —:▭:—

મારી સજની, તુ કયાં રમીઆવી **રજની,** સાચું બોલ, બોલ, બોલ,
શાણી સૈયર, તું શીદને આળ ચઢાવે, કેડો છોડ. છોડ, છોડ!
હમણાં માળા ગુથી હતીને, હમણાં કેમ કરમાણી,
પરસેવો તને કયાં વળ્યો, તારી ભમ્મર કયાં ભીંજાણી—સાચું.
કાળો **ભમરો** શીરપર બેઠો, ઉરાડતાં ધભરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઇ-મારી, ભમ્મર ત્યાં ભજીંણી—કેડો.
કસ્તુરી તારા અંગે મ્હેકે, **કુસુમ** કળીના હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી, મળીયો કોણ ઠગારો—સાચું.—સાચું.
ચંદ્ર સરોવર નહાવા ગઇતી, વાટે મળ્યો એક માળી,
છાબ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી.—કેડો.

બલીરાજા —:▭:—

વશ કીધો તેં વીર મારો, જે ગુણીયલ ને બહુ સારો,
નથી વાંક જરા કાંઇ મારો **નણદલ** તમ વીર ઠગારો;
રંગ મહેલમાં હતી એકલી આવી અડપલું કરી ગયા,

ચુંબન કરી, ભરી **અંક** મીલાવી, મોહન મનડું હરી ગયા.—**નથી.**
વસંત જોબન ફુલવાડીમાં ભુલો પડી ગયો ભમરો,
લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બધુ ડાહયો ડમરો—**વશ.**
શરમાળે મને સાન કરીને **કંચુકોની કશ છોડી,**
હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—**નથી.**
વદન ચન્દ્ર છબી રતી લજાવે, ભ્રકુટી કામણગારી,
બંધુ મારો સરળ હૃદયનો કળા અજબ છે તારી—**વશ.**

ભરથરી-પીંગળા અને ભરથરીનો સંવાદ—

ધીક યુવા ધીક મુજને, ધીક કામ વિકારજી;
જેણેરે ભુલાવી મને સત્યથી, કર્યા નીચ વિચારજી.
-ભેખરે ઉતારો રાજા ભરથરી.
ક્ષમા કરોરે રાજા રંક છું, નારી અજ્ઞાની જાતજી;
અન્ય વખત એવું નહો કરૂ, લાજ્યા માતને તાતજી-ભેખરે.
કપટ રૂપીરે રાણી **પીંગળા,** એવું બોલે વચનજી;
રાજરે તજ્યું તુજ કારણે, જો વિચારીને મનજી;
ભિક્ષા દેને મૈયા પીંગલા.
તુરે ખોટી ને ખોટું રાજ છે, ખોટો સારો સંસારજી;
અલખ જગાવું વન એકલો, જેથી પામું ઉદ્ધારજી.-ભિક્ષા.
રહોતો રાજા રસોઇ કરૂં, જમતા જાઓ સ્વામીનાથજી;
ક્ષીરરે નીપજાવું ક્ષણુ એકમાં, જમીએ આપણુ સાથજી.-ભેખરે.
મઢીરે કરાવું રંગ મહેલમાં, રાખુ ગુપ્ત અવાસજી;
જેમરે જાણે નહિ જગતમાં, સાધો જોગ રહી પાસજી-ભેખરે.
મહેલરે તારાને રાણી શું કરૂં, કેવો ગુપ્ત અવાસજી;
ક્ષીરરે ભોજન તારૂં રાણી શું કરૂં, નથી ભોગની આશજી-ભિક્ષા.

વાસી જંગલના જોગી અમે, નહી ગ્રામમાં વાસજી;
વિષની વેલીથી અળગો રહું, નહિ નારીનો પાસજી.-ભિક્ષા.
ભગવા જોઇ રાજા **ભરથરી**, દાવાનળ દીલ થાયજી.
માઇ-કહો ન મારા કંથજી, લાગે દેહમાં લ્હાયજી-ભેખરે.
વધુરે શું વદુ રાણી **પીંગળા**, કરૂં અરે કેટલો ઉચ્ચારજી;
બધું જોવોરે બધુ તજ્યો, માર્યો વચન નો મારજી,
હવેરે રાજને રાણી શું કરૂં?
વાંકીરે **વિધાતા** મને ભુલવી, લખીયા લેખ લલાટજી,
આનુરે પ્રાયશ્ચિત હવે શું કરૂં, મારગ આપો પૃથ્વી માતજી.-ભેખરે.
ત્રણશો નારીરે અન્ય આપની, **માળવપતિ મહારાજજી**;
એકને કારણ એને નવ તજો, પાપી **પીંગળાને** કાજજી-ભેખરે.
મોહ છોડી દે રાણી **પીંગળા**, પ્રીતે કર સતસંગજી;
સગુ નથી કોઇ કોઇનું, આ સંસાર પતંગજી.-ભિક્ષા.
દેતી હું તો ભિક્ષા દે મુને, નહિ તો કરૂ ગૃહ ત્યાગજી,
ગુરૂજી મારારે રોશે થશે, ચાલી જાય જમાતજી.-ભિક્ષા.

ભરથરી—રાગ-મરશીયા—

હાય, કેમ આ સહેરે ઉજ્જેની રડાપો, ધણી થઇ છે રાજાજી માફ રાખો
બાણુ લક્ષ માળવાના છો સ્વામી કામ કોડીલા રૂપે ન ખામી,
ગોર અંગે **ભભુત** શી જામીરે.—હાય, કેમ૦
એક બાજુ **કૃષ્ણા** તમારી રૂએ, **ચંદ્રકળા** ચોધાર નીર ચુએ,
બાપુ સુખે ન આજ કોઇ સુએરે-હાય૦
મેહેલ મેહેલે વિલાપ છાયો છે, પવન શોકનો સઘળો વાયો છે;
કળકળતાં બાઇઓ ને ભાઇઓ છેરે—હાય૦

ખાંધે લટકી શી ભગવી ઝોળી, આવ્યા વસ્ત્ર કયાં ગેરૂ ઝમોળી,
હાય હઇડામાં પ્રગટાવી હોળીરે—હાય૦
નથી **વિક્રમ** ભાઇની કંઇ આશા, કીધાં કરમે એવારે તમાશા;
એણે બીજાં જંગલ કંયાઇ વસ્યારે—હાય૦
ઘણા નોધારા અમને કરોમાં, આવું અણધાર્યું પગલું ભરોમાં,
જોગી જીવતાં ચિત્તામાં ધરોમાંરે—હાય૦

દલપત ભજન. —રાગ-ભજન—

મોહન તારી મોરલીરે, **વ્રજનારને વેરણ થઇ!** (૨) હે...હરી.
કોમળ સુરે કાળજું કોર્યું, ચીતડુ ચોર્યું વેરણ થઇ—મોહન.
કામ તો હવે કાંઇ ન સુજે (૨) સાંભળતા શત્રુ થઇ—(૨)
માતા પિતા તણી લાજુ તજીને, **વૃંદાવનમાં** ગઇ—મોહન
વ્રજનારને વેરણ થઇ, મોહન તારી મોરલી-તારી મોરલી-(૨)
આવા આવા કારમાં કામણ (૨) શામળા સીધા થઇએ—મોહન.
દુખડાં કેરા, ડુંગર ડોળ્યા, મા બાપડી લ્યો પઇએ—મોહન
"**દલપત**" વ્રીહન દેવને મળવા (૨) ગોપીઓ ગોકુળ ગઇ—મોહન

વીર કેશરી —રાગ ગઝલ—

ખરા તે **હીંદના સંતાન** લડે જે હિંદને કાજે,
લડે જે હિંદને કાજે, મરે જે હિંદને કાજે.
દુભાતો **દેશને** દેખી, ચડે વા'રે ઉમગેથી.
પ્રભુ કે બાદશાહોથી, ઝુજે જે હીંદને કાજે,
ન મોહે માયા મહોબ્બતમાં, ન લોભે માલ દોલતમાં;
જીવન જર પ્રાણુ સૌ પળમાં, તજે જે હીંદને કાજે,
यतोधर्मस्ततोजय છે, કરો **યાહોમ** શો ભય છે;
અમર તે થાય છે નિશ્ચે, મરે જે હીંદને કાજે,

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:▭:—

થઇ પ્રેમવશ પાતળીયા, **મારા મનના માલીક મળીયારે**...(૨)
પ્રીતે કરો સુખવાસ, સજનવા રાજ હ્રદયના વાસી.
પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનોરથ ફળીયારે...થઇ.
ભાગ્યવંત કર્યાં ભગવતી મુજને, જીવન સફળ થયુ મારૂં,
કરો શ્રીહરિ શુભ તમારૂં, મારા મનના માલીક મળીયારે...થઇ.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —:▭:—

મંજરી મનડુ મોહ્યું રે, મન ગમતા મહારાજ
મારા મન ગમતા મહારાજ; એ શું દીલડું અમ પ્રોયુંરે. મનગમતા મહારાજ,
(" શુ આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે ? ")

સાખી { " મનને તો ગમતું ઘણુ, મુખથી કેમ મંગાય.
વીણ પ્રીછયે વીણ પારખ્યે, ઘટે માન મુનિરાય "

સાખી { " માગ્યે માન ઘટે નહિ, જેવું જ્યાં દાતાર,
" સુખે સ્વીકારો પુષ્પ આ, ધરો કર્ણ મોઝાર.

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુંરે......મનગમતા

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી--રાગ--ભજન--

રૂપે શું મન રાચોર કાયાનો રંગ કાચોરે **ભગવાન** ભજો. (૨)
હાડમાંસને રૂધિર ભરેલું મઢયું ચામડે અંગ, (૨)
અંદા દેહનો ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ.
ભરૂસો નહી સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન ભજો—

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી. —:▭:—

શું કહું કથની મ્હારી રાજ, શું કહું કથની મ્હારી.
હું તો દૈવના ત્રાસે હારી રાજ.......................શું કહું.

પરખી **પારીજાતિક** મેં, અર્પણ કીધુ મન મ્હારૂં,
પતી તજી પરલોક સિધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખારૂ રાજ—શું કહું.
ચંદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો **આકાશે** રાજ—શું કહું.
અરપ્યું મેં સર્વસ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી;
તજી જગત જંજાળ સર્વ હું, પ્રીતે ભજું ત્રીપુરારી—શુ કહું.

રાજા જશવન્તસિંહ —રાગ. કવ્વાલી—

અમર આત્મા અમારો છે. **મરણ દરકાર શા માટે !**
મરી જાણે જે જન્મીને, જીવન દરકાર શા માટે !
જગતમાં પ્રાણી કૈં મરતાં-મરીને જન્મતાં પાછાં,
બધાં ઘટમાળમાં ફરતાં, પછી તકરાર શા માટે !
ચૂકયો જે લક્ષ જીવનનું ગયો તે જીંદગી હારી.
જીવ્યો તે ના જીવ્યો જગમાં, **જીવનને ભાર શા માટે.**

માલતી-માધવ. —:▭:—

નાનકડી નાજુક નાર, બહુ નાનકડી, બહુ નાનકડી
મારા લાલાની છું લાડકડી (૨) છું લાડકડી (૩)
આંખ તણે મટકે પટકું છું લાલને-
નાની શું સમજે વ્હાલાના વ્હાલને (**હુંતો બધુંએ સમજુછુ**)
જાણી ભોળો ભરથાર, તું બહુ માથે ચડી (૩) નાનકડી.

રાજા જશવન્તસિંહ —રાગ. ભજન—

મારા ભવની ભાવટ ભાગીરે **જોગીડા જુના—**
લગની તુજ નામની લાગીરે જોગીડા જુના—
વચનો ભેદ ભર્યાં ભેદુનાં, હૈયાં તુજવીણુ સુના—

આ કામણગારી નારીએ શું કામણ મુંજને કીધું ?
તન દઈને મનડું લીધુરે પણ દુઃખ વિયોગનું દીધું—
નીશદીન સાથ રહું સમજુના........મારા ભવની—

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ —:▭:—

દાસ પરે દયા લાવોરે, દયાળુ દેવા, **દાસ પરે, દયા લાવો**-ટેક,
સંસાર સબંધ ત્રોડી જીવ આપ ચરણે જોડી,
હું તો બની બેઠો, **આવો આવોરે**—દયાળુ.
આંખો વિના સંકટ આવુ, ખાડામાં ગોથાં ખાઉં,
વા'રે અવિનાશી **આવો આવોરે**—દયાળુ.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —રાગ. ભજન—

રામ ભજ તું પ્રાણીયા, તારા ભવની ભાવટ ભાંગશે (૨)
(“**બોલો રામ સીતા રામ**”) પંખીડા જો તું વિચારી
કર્મ તારાં લે સંભારી, વાસના નઠારી તુને રૌવ રૌવ નર્કે નાંખશે-રામ.
મૂઢ તે મતિ વિસારી, મતિ તેવી ગતિ તારી,
ઉડજો સભાગી તારી કાયા, તારી કંચનની થશે-રામ.

ઉદયભાણ —:▭:—

મન માયાના કરનારારે, જરી જોને **તપાસી તારી કાયા,**
પુછી જોને તું પંડીત પુરાણુંરે, કોના અમર છે લેખ લખાણા;
કાચી છે કાયા આ માટીની માયા, છે માટીના ખેલ બનાયા;
શાણા તો સમજી અલગ થયા, પણ બાલક બીચારા લપટાયા.
લાખોની પાંખો ગઈ છે પીખાઈ, **જેણે મૂછપર લીંબુ ઠરાયા;**
કાળના કોવાડેથી કોણ બચ્યું છે, ભલે રંક કે હોય મહારાયા,
સંધ્યાના જેવા રંગ સોનેરી, વંધ્યાને લાડ લડાયા;
જોબનને તન ધન તેવા સમજવાં, **પાણીમાંના પડછાયા.**

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ.

આ તારાં વચનો સારાં, સ્નેહે સાંભળતાં.
શાન્તિ પામ્યું મન મારૂ રે આજે—આ.
જગની જંજાળમાંથી આપે બચાવ્યોજી,
ધન્ય ગુરૂ ચીન્તામણી, ધારૂં રે આજે!
ભકિત ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી.
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં રે શાણા–આ તારા,

વિણાવેલી

—:▭:—

અરે શું માનવનો અભિમાન, પલકમા ટળી જશેરે,
ખરે જેમ પીપળ ઉપર પાન–પલકમાં ખરી જશેરે.
પલકમાં ખરી જશેરે–માટીમાં મળી જશેરે—અરે૦
ઘડી જીવતરમાં ઘડી એક સુખની ના......રે નથી;
મૂઢ મમતમા તોયે મરતા આ અ......રે મથી.
પામર નર નાદાન......અરે શું.

સાખી { કાયા કલેવર કારમું, છે ગદકીનો ધાડવો;
સમજુ જને સમજી જાય, અભિમાનને વણુસાડવો.

સાખી { અભિમાન ફણિધરને નહિ. દુધ પાઇને પેધાડવો,
રાવણ સરિખા રાજવીએ. લીધો નથી કંઇ લાડવો.

વીણાવેલી

—:▭:—

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ,
તારો ત્યાં લગી જાણજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ;
સદા સંસારમાં સુખ દુઃખ સરખાં માની લઇએ,
રાખે જેવી રીતે રામા, રંગે તેવી રીતે રહીએ.—સદા

સાખી { પીંપળ પાન ખરંતા હસતી કુંપળીઆં
મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપુડીઆં.

દશાના ઢંગ રૂતુના રંગ જેવા દેખી લઇએ—સદા.

સાખી { કદી મેહલો ને માળીઆ, કોમળ છપ્પર ખાટ;
કોઇ દીન એવો આવશે, ભુખ્યે ન મગશે ભાત—સદા.

લીલાવતી —:▭:—

અરજી સાંભળોને સરકાર મુજને ગાંઠતી નથી ઘરનાર (એ ટેક).
અગીયાર વાગે ઉંઘમાંથી ઉઠી, તરત તડકે જાય;
દાતણ કર્યા વિના મોગરીને મુળા ખોળામાં લઇને ખાય—અ.
વાંકું ચુકું બોલી વઢવું ને રડવું, ફુઅડ રાંડને રોજ,
ઘરમાંથી ગોળ ઘી ચોરી ખાવાની. ખોટી પડી છે ખોજ.—અ
પાડા પાડોશીને ડોશી ડોસાથી. લડી ચુકી લાખવાર,
પોતાના બાળકને નિત્ય બઝુડે, મારે મને પણ માર.—અ.
રાખના ઢગલામા ફેરા પડયા જેવું, રાંડના મોઢામાં રૂપ,
ભુત ભડકામણી ભારે કુભારજા, ભડકી મરૂ છું રે ભૂપ.—અ.
સુંગરીના માળા સરખું છે માથું, વેંત વેંત લાંબા વાળ.
ખણતાં જુવોના ટોકળા ખેરવે, પરસેવાની પડનાળ.—અ.
હોળી દીવાળીએ ન્હાવાનો નેમ છે, વડી ચતુર છે વહુ,
અંગે ઓધરાળાને લુગડામાં લીખો, મારવાડ કેરી મઉ.—અ.

ભરથરી—રાગ. ગઝલમાં સીંચાનો કનારો—

તરુણી તુજથી નથીરે જુદાઇ શશીવદની સુખ પામુ હું આંહી
વદન મનોહર તરૂં લલિતા, સૌરભ અગ જઘન સુખદાઇ—તારૂણી.
ભ્રકુટી વિક્રમ સ્મિત અતિ વિભ્રમ, નિરખી પ્રિયા ભૂલું સરવેરે કાંઇ,
ત્રણુસોને સાઠ ત્યાગી તુંજનેરે ચાહું, તુંજવિણુ મુજ ક્ષણુ કલ્પસમજાઇ.

વિરવિજય —રાગ-ગઝલ—

તમોને જો તમારાથી, તમારો દેશ પ્યારો છે,
ન તજશો ધર્મ નિતી તો, **વિજય અંતે થનારો છે**
હશે જો સપ ને સમતા, વળી કર્તવ્યને હિમ્મત,
તમારા ભાગ્યના આખર, ચમકવાનો સિતારો છે!
જશે એ રાત અંધારી, ચમકતા શૌર્યનો ભાનૂ:
ઝુકો યાહોમ કરી રણમાં, વિજય ડંકો તમારો છે!

અરૂણોદય —:▭:—

તમે જો જો ન વાયદા વીતાવજો,
પીયુ પહેલી **પેસેંજરમાં આવજો;**
હાર તોરાથી સ્વાગત શોભાવજોરે—પીયું.
શ્લિલ્કની કીનાર કોઇક વાયલ આછેરાં,
કોઇક નવા નાટકના અચ્છાં ઓપેરા.
થોડા હેન્ડબીલ હેરઓઇલનાં લાવજોરે—પીયું.
એક હારમોન્યમ પેરીસનું લાવજોરે,
આવવાનો તાર મને આગળથી આપજોરે,
તમે સામા સ્ટેશન પર સીધાવજો—પીયું.

સંગીત લીલાવતી —:▭:—

લાજ છોડી છેક તે છકેલ છોકરા, બાપની તેં આબરૂના કાંકરા ક૨
આવી છે દીવાળી હોળી હઇયામાં બળે, જઉં છું. વહુને
તેડવા પણ દાડા શે વળે. (
સે–સાસરામાં જાણે છે જમાઇને સહુ. માટે નહિ મોકલે વેવાઇ તો વહુ. (
સ–કરવાને વીવેક લોક લાજથી જવુ.............................
જો–ગાડી લાવ્યો ખોટી કયાં સુધી થવું.

વીર કેશરી —:▭:—

આપ પાપડવાડીમાં પધારજો **લ્હેરીલાલ,**
મંદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોસમાં **તુલસી ક્યારાનુ નિશાનછે !**
છજામાં ! તુલસીના ઝાડનું નિશાન છે—લ્હેરીલાલ.
અખડ અને અભંગ આજ સાંજે પહેલા પધારજો.
હડતાલાળાનું તોફાન છે, જ્યાં હડતાલાળાનું તોફાન છે-લ્હેરીલાલ.
જોખમ ભરેલું. કામ પુરી પચાત છે, ધાસ્તી છે ! આફતમાં
જાન છે, મારા બાપ ધાસ્તી છે-લ્હેરીલાલ.

બિલ્વમંગળ ઉર્ફે સુરદાસ-રાગ. ભજન-

વિષય વાત મમ તાત તજીને કૃષ્ણ **ભજન તુ કરવા દે,**
અધમપણાને અલગ રાખી, ભડાર ભક્તિના ભરવા દે,
નટવર નામનુ નામ મળ્યુ છે. તો ભવસાગર તરવા દે !
નાશવત નર નામ છોડીને. અક્ષર વરને વરવા દે-વિષય

બલીરાજા —:▭:—

આનદ *મંગળ ગાઓ પરણાવી લેશું લ્હાવો;
મારી વેવણ **રસીલી** જોડી શોભશે.
નિરખી કન્યા કહેશો, મુખ જોઈ તાકી રહેશો -મારી.
વાહ ઠીક મળ્યું છે ટાણું, એક લુલુ ને બીજુ કાણું:
મળી વેવાઇને વેવાણું, ફેરા ફેરવોને ઝટ-આનંદ.
ફડાકિયા તમે જોશો, **હોળીને દહાડે રોશો;**
કેવી જાન જોડી હું આવું, દુનિયામાં ડંકા **વાગશે-આનંદ.**
તડાકીયા કહું તમને, અતિ ઉમેદ મનમાં અમને,
વાજાં વગડાવું જો જો, ફરશુરામનો ફડાકો-આનંદ.

વીરકુણાલ. —:▭:—

હું ખાખરો તું કોડીયો જોડી વીંછીને સાપની.
મીઠા ડોસીને પૂછ્યું છે? **બુદ્ધિ** કોઇના **બાપની?**
કાયદો પૂછી શકે નહિ એવી વિદ્યા આપણી,
કાયદેથી બોલી ફરવું છે બુદ્ધિ કોઇના બાપની?
માથાંઓ મુકી મૂર્ખના પહેરાવી ટોપી માપની,
કહેવુ અમે શુ જાણીયે છે બુદ્ધિ કોઇના બાપની?
પોડેલો સહુ સંસાર અહીં પરવા કરો ના પાપની,
શ્રીકૃષ્ણ ગીતામાં કહી ગયા છે બુદ્ધિ કોઇના બાપની.

પૃથ્વી પુત્ર —:(▭:)—

માળ **મોતીડાની** મોંઘી મંગાવજો,
કંથ કોડીલા કંઠે પહેરાવજો.
ચોળી **કુસુંબી** રંગે રંગાવજો,
સાડી સુંદર શરીરે સોહાવજો.
હોંસિલા **હીરાની** બંગડી બનાવજો.
કોમળ કર કુંદનને કંકણે દીપાવજો,
હાર હીરા માણેકે મઢાવજો.—માળ.
નીત્ય મીષ્ટ ભોજનીયાં ભાવે **જમાડજો,**
આછાં આછાં ફુલડાંની વેણી ગુંથાવજો.
સદન વીજળીની જ્યોતે સોહાવજો,
મીઠાં જોબનનાં] જાંબુ ખવરાવજો.—માળ.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી —:▭:—

માલીકના બાળક સૌ, માલીક **સૌના** શ્રી જગનાથ (૨)
કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના સૌ બાજી એને હાથ

ઋણાનુબંધે આવી મળતું, ખાવું નવ કોઇનાથી ખળતું
જગત• માત્ર તેને આધીન છે. અનાથના જે નાથ
નહિ પીંડ આ પોતા તણો, પોતાનું કંઇ ના જાણવું
સોએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું-જગત,

બોલતો કાગળ —:▭:—

રંગી, આ દૂન્યા નારંગીએ, રંગી, તે રંગી બેરંગી, દૂન્યા દોરંગી...રંગી.
સાગર પાણી શીતળમાં, વડવાનળ તેના તળમાં, આગને પાણી બન્યા સંગી
આ આજે અંગી મનાતાં, કાલે ભુજંગી થાતાં
કોણ ભુજંગી...કોણ અંગી...રંગી...
વાયુ જે દીપક ઠારે, આગને એજ વધારે;
પ્રભુની પ્રભુતા દોરંગી...રંગી આ દૂનીયા...

(મુંબઇની ઇમીટેશન શેઠાણી !) રાગ-ગઝલઃ—

તમે મુંબઇ વિષે આવ્યા, નિહાળી સર્વ હરખાયા
છતાં સાહેબ એ મ્હારા ! જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
અહા ! મુંબઇની **અલબેલી** ! છેલી કંઇક **સુધરેલી,**
લટકતી લાજને મેલી, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
ફરે છે કંથ ઉધરાણી, લખે **નામું** નયનતાણી
છતાં કહેવાય "**શેઠાણી**" જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
પતિ પરદેશમાં આવે, પ્રિયાને પાસ તેડાવે;
પછી વહુ પાંખ ફફડાવે, જુવો મુંબઇની શેઠાણી ?
સ્વદેશે કામ સૌ કરતી, ખુશીથી ખાંડતી દળતી;
હવે **રામા** વિના રડતી **જુઓ** મુંબઇની શેઠાણી ?
ઘરે **સસરો** અને **સાસુ** ખરચ વિણ ખેરવે આંસુ
જમે વહુ મિષ્ટ ફરમાસુ જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?

કુવેથી ખેંચતી પાણી, **નણંદની** સાચવે **ભાણી**
હવે થઇ રાયની **રાણી** જુઓ મુબઇની શેઠાણી ?
ધણી મુંબઇ તણી નારી બતાવે ઠાઠ બસ **ભારી**
ભલે વર થાય **ભીખારી**, જુઓ મુબઇની શેઠાણી ?
અને મુબઇની શેઠાણી કરે **પઇસા** તણું પાણી
રળે વર **ટાંટીઆ** તાણી જુઓ મુંબઇની **શેઠાણી** ?
પતિ **શીતેર** લાવે છે, સકળ **પત્ની** ઉડાવે છે,
છતાં દેવું કરાવે છે, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
વસાવે નવનવી **સાડી**, ફુલેલી ફેન્સી **ચોળી**;
ખરીદે **બુટની** જોડી, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
સુવાસિત **તેલને અતર**, રૂમાલો રાખતી **સતર**,
ગણે છે કોણ ત્યાં ગણતર ! જુઓ મુબઇની શેઠાણી ?
કબાટો કે **ત્રીજોરી** ના–છતાં દશબાર ચાવીના;
રૂપાના રાખતી ઝુડા, જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
જશે **નાટક** તમાશામાં અગર **સરકસ–સીનેમામાં;**
ગણે મ્હોટાઇ ભપકામાં જુઓ મુંબઇની શેઠાણી ?
સદા નરવી રહે નાડી, જતાં કઈ જોઇશે ગાડી;
જશે લટકા કરી લાડી, જુઓ મુબઇની શેઠાણી ?
કરે ઘરકામ સૌ **ઘાટી,**—પદ્મણી પાલવે જાતી;
અહા ? હોસે હવા ખાતી, જુઓ મુંબઈની શેઠાણી ?
નથી નારી સકળ એવી, **સતી** કંઇ છે **સીતા** જેવી;
દયા સૈભાગ્યની દેવી, અસલ છે એજ શેઠાણી ?
નકલ કરનાર શેઠાણી ? સુણી ના કોપશો વાણી;
હશે પરમાર્થિ ને શાણી, ખરી મુંબઇની શેઠાણી ?

અપંગો પર દયા આણી, દુઃખીના દર્દને જાણી;
મદદ દેતાં ન અચકાણી ! અહાહા ! એજ શેઠાણી ?
સ્થિતિ સ્વામી તણી જાણી; વીના "ખાટી" ન ગભરાણી;
શિયળવંતી વિનયવાળી, ગુણી ગૃહરાજ્યની રાણી ?
(" રા. મણીકાન્ત " ની કાવ્યમાળામાંથી.)

નાટક-દીવાન— —:▭:—

લુંટો લગનનો લાવો **લાડીજી**, મોહન મળ્યા મતવાલા (૩)
જોડી મઝાની જામી **સાહેલી**, ભેટ્યા **વહાલી ને વહાલા** (૩)
સ્વતંત્રા યા પહેલા નમુના, દાખવશે દુનીઆલા (૩)
આતા કસાયી ખામી નરાલી, પુરા **લગનહી** ઝાલા (૩)
મેના મરાઠણ **કેશવજી** બ્રાહ્મણ, એકતાર માંડ્યા થાવા (૩)
પાદરીજીએ **પુરાણ** વાંચ્યા, માંડ્યા **સુધારા** થાવા (૩)
પુનર્લગ્નનો હેડો નમુનો, ન્યાળી ગીનોજી ખાવા (૩)

બોડાણો. —કબીર ભજન—

તારી ધીરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા,
તારી મજરે ગાડી હાંકારે, મેરામણ ગાડીવાળા;
ઘોડા છુટયા થાનશે, પીછે પડી પોકાર,
દશ દરવાજા બંદ હુવા, તોભી નીકળ ગયા અસ્વાર-તારી૦
ગંગા કીનારે ઘર કરી, અને નહાવો નીરમળ નિર,
આપ્યા વિના શું પામીએ, તે કહી ગયા દાસ કબીર-તારી૦

અહલ્યાબાઇ. —:▭:—

મને એવો પરણ્યો ભાવે, બોલ્યું સાંખે લાડ લડાવે,
નોકર થઇને નમતો આવે. લાગે પાય, પાય, પાય,
મનગમતાં વસ્ત્રો લાવે, હીરા મોતીડા મંગાવે.
પ્રેમે પ્રીતિરસ પીવડાવે, ચિતડું ચાય, ચાય, ચાય,
મીઠી બંસી હું-એ મણીધર, મધુર નાદપર ડોલે,
નયન ઇશારે થનથન નાચે, ખમા, ખમા, કહી બોલે,
નમતો જાય, જાય, જાય,
ભલે મેઘ એ હોય શ્યામ-હું વીજળી થોડી થોડી,
કામણગારો કૃષ્ણ, ગણીને, બનું રાધીકા ગોરી-જોડી,
જુગતી થાય, થાય, થાય.
ધોળે દિવસે રાત કહું તો, "હાજી હા" જે કરતો,
બની દીવાનો રૂપ રંગમા પાછળ પાછળ ફરતો,
"હું કહું હોવે" ધણી,તો તેવો જોઇએ, લાગે પાય, પાય,પાય.

આનંદ લહરી. —:▭:—

હું છું નખરાળી નાર, સામું ન જોશો લગાર-હું છું
નખરાંએ કંઇકને ઘાયલ કર્યા છે, મૂર્છા પામ્યા છે હજાર-હું છું.
વાંકી ભ્રમ્મર મ્હારી કામણગારી, નેણુંજાણે ખંજરની ધાર-હું છું
સ્હામું જોશો તો પોક મુકી રોશો, બનશો બેઅકકલ ગમાર-હું છું

મુદ્રા પ્રતાપ. —:▭:—

બહુ ધીરજના ફળ મીઠાં **બેન,** ધીરજના ફળ મીઠાં છે;
કહે ઋતુ વિણુ **ફળ** ક્યાં દીઠાં, બેન ઋતુ વિણુ ક્યાં દીઠાં છે.
તરૂવર તહાં તરૂવરની છાંયા, **કંથ તહાં કામનીની** કયા;
જન બહુ મથન કરીને થાકે, ઉતાવળે **આંબા** નવ પાકે.
મન કરીએ ન અજીઠાં.........બેન-ધીરજ.

અહલ્યાબાઈ —:▭:—

પીટયા મરજો મા ને બાપ જોડયું કજોડલું રે
મુવા મોટા ઘરમાં આપ જોડયું કજોડલું રે
રંગ ન જોયા ઢંગ ન જોયા જોયું ન રૂપ કરૂપ
કાળમીંઢને આપી કપુરી કરમે લખીયો કુપ
મને વળગાડયું એ પાપ-જોડયુ કજોડલું રે
મુકયો કાળજડા પર કાપ-જોડયું કજોડલુ રે

માલતી માધવ. —:▭:—

લ્યો સુંદરી **સુમનની માળા,** જઇ કહેજો પ્રણામ હમારા,
માળા નહિ પણ **વરમાળા,** સુંદર વર એ...શરમાળા.
મુખ દર્શનથી મન ચોરી (૨) ચિત હરી ગઇ બાળ ચકોરી,
તમે કિશોર એ **નવલ કિશોરી,** મટકે મોહ્યાં મટકાળા...લ્યો.

સાગર સરીતા. —:▭:—

કુંવારૂં રહેવુંજ ઘણુંજ સારૂં બળ્યું પરણવાનું, કાકાજી બળ્યું પરણવાનું,
સારો ધણી જો નહીં મળે તો જુગ જુગ રડવાનું;
કાકાજી જુગ જુગ રડવાનું.
પ્રેમથી રમાડું તને વ્હાલી હંમેશાં, ખાલી તું શીદ અકળાય;
ઓ વ્હાલી ખાલી તું શીદ અકળાય;

આણીયા દીકરા મુંગો મરી રહે, નહીં તો ફજેતો થાય;
ઓ કાકા **તમારૂં નખ્ખોદ જાય.**
મેનાં તું ક્યારે હવે મારી થાય......નહીં તો......કુંવારૂં.

અરૂણોદય. —રાગ-ગઝલ-કવ્વાલી.

વ્હાલા કહું વહેવારની, એ વાત આ **અમૂલ** છે,
અભીમાનથી ન સાંભળો તો, આ **તમારી ભૂલ** છે!
મન માન્યુ મળતુ નથી, કોઇને બહુય સંસારમાં,
ખામીમાં ખામી ખોળવી, એ તો **તમારી ભૂલ** છે.
કાળા છીએ રંગે અમે પણ, કાળજાં કાળા નથી,
તેનીય કીંમત ના કરો તો, આ **તમારી ભૂલ** છે.
છોડી અમે **શ્રી રામને,** જપીએ તમારા નામને,
તોએ ન રાખો નેડલો, તો જીવતર અમારૂ ધુળ છે.
મીઠા અમી આપો નહીં, તો ચાહ—એ શા કામનો,
ચા' પાઇ બાળો કાળજાં, એ તો **તમારી ભૂલ** છે.

માલતી માધવ. —:▭:—

ભાભી મારાં **ડાહ્યાં ડમરાં,** શા માટે શરમાવો, તમે શા માટે રીસાવો.
ઓ નાની નણદલ આવો.........**આ કોણ ?.........તારો પ્રાણ ?**
હવે શા માટે શરમાવો (૨).........ઓ.........

વીર કુણાલ —:▭:—

હું મદમાતી, **ભુલામણીને** નામે પંકાતી,
કોઇ લ્હેરી જોઇ લજવાતી, હું લચક છબી લેખાતી.
ભર જોબનમાં ઝોલાં ખાતી, દેવ દર્શને જાતી,
નીરખી કૈકની અંતરકળીઓ, ખીલીને કરમાતી, રશથી છલકે મુઇ છાતી,

એકજ ભુલ. —:▭:—

મને ભોળીને ભરમાવીરે મા, કેમ કરૂં !
અણસમજુને ફોસલાવીરે મા, કેમ કરૂં !
મારી પાસે પાસે આવે, છાની વાતો સંભળાવે,
મારૂં દીલ લલચાવે, પેલો ગરજી,
પ્યારી કહીને બોલાવે, એની પાસે કેમ ફાવે,
એ તો સાંભળે ન એકે, મારી અરજી;
છાતી–માં–તો અરરરરરરર અરરરરરરરર થાયરે. મા કેમ કરૂં–મને.
એના મોઢાંથી મીઠાશ એ તો જાણે નાગપાશ,
પછી હોય કે ન હોય મારી મરજી;
કરે પરાણે એ પ્રીત, એતે ક્યાંની હશે રીત ?
થઇ બેશે ધરાર મારો વરજી ?

અરૂણોદય. **–આબાદીનો ઉપાય–**

ચાહો જો ભારતના સંતાન, જગતમાં ભારત આબાદી,
—તમે અંગે ધરો ખાદી.

દેશ ઉદયની તજો નિરાશા, હવે બનો આશાવાદી,
વિદેશીનાં તમે મોહ તજ્યાં નહીં, કરી દેશની બરબાદી;
કલંક કાળા દુર કરો એ, પાવન કર પહેરો **ખાદી.**
“આ દેશ ભારત વર્ષ છે, જ્યાં પ્રથમ અરૂણોદય થયો,”
“અસ્તાચળે તમ ભાગ્યનો. ભાનુ અરે આજે ગયો.”
“પ્રાચીનકળા મંદીર તમારૂં, તેજ હીણ દેખાય છે,”
“કારણ તમારી સંપતિ, પરદેશમાં વહી જાય છે,”
લોકમાન્યના વીર વ્રતની, કંઈ ધરો ઉરમાં યાદી,–તમે અંગે.

સુર્યકુમારી —:▭:—

સોહામણી **સ્વર્ગની વાટ,** એક દીન શોહાવજો હોરાજ,
રસિલા **અમરાપુરીના** ઘાટ, એક દીન શોહાવજો હોરાજ.
મૃત્યુ લોકનાં મનુષ્ય કયાં; કયાં અમરાપુરી ઘાટ,
અપ્રીત-કહો એ કેમ બને, વસમી વીકટ એ વાટ.
મુગટમણી તમે રાજસદનના, પારીજાત તમે નંદનવનના;
રાજવંશી દેવાંશી રસીકવર, પ્રિતજ્યોત પ્રકટાવી પરસ્પર.
મેળવવા અંતરમાં અંતર, **સ્વર્ગ** અમારૂ સોહાવજો હોરાજ,

રાજા શંભાજી. —:▭:—

રાજા તારા ડુંગરીઆ પર, બોલે ઝીણા **મોર,**
મોર જો બોલે **પપૈયા** બોલે, કોયલ કરેરે કલશોર (૨)-રાજા.
માઝમ રાત **વીજલડી** ચમકે, છાઇ ઘટા શી ઘનઘોર (૩)-રાજા.

સાખી { કોકિલ કલરવ તુ કરી, બળતીને નવ બાળ,
હું સુતી પિયુ વિરહમાં, હૈડે ઉઠે ઝાળ.

બાઇ "**મીરાં**" કહે પ્રભુ ગીરધરનાગર, તું મારા ચિતડાનો ચોર-રાજા.

અશ્રુમતી. **—રાગ-ગરબો—**

શું નટવર વસંત થેઇ થેઇ નાચી રહ્યો,
નાચી રહયો જગ નચાવી રહયો—શું૦

સાખી { **કોયલ મધુર મોરલી બની, છેડે નટવર કા'ન,**
વિરહ ઘેલી ગોપી ઘણું, તજી નિકળી અભિમાન.

રસિઆ વિનાની બની બાળા ઓ બ્હાવરી,
વેણું વસંત ચિત્ત વિંધી ગયો-શું૦

સાખી { **શીતળ સુખકર પવનની. લ્હેર ધુમે ચોપાસ,**
જાણું રાધા કૃષ્ણજી, રાસ રમે છે ખાસ.

વિધ વિધ પંખીના વેણુ, ઘુઘરી ઘમકેરે,
મહિં મહિં મેનાના નાદ, ઝાંઝર ઝમકેરે,
સાખી { **નવપલ્લવ વાઘા ધરી પચરંગી શીર પાઘ,**
{ **ફાગ લાગ સાધી રમે, મદનરાજ મહાભાગ્ય,**
લ્હેરી લાલાથી રમે લલનાઓ લાડમાં,
પ્રતિ ગુલાલ લાલ છાઇ ગયો-શું૦

બળીરાજા. —:▭:—

છોને કહેતા છકેલી, રંગીલા મને છોને કહેતા છકેલી,
હું તો જોબનમાં ઘેલી બનેલી—રંગીલાં મને૦
બાગબગીચાની સહેલ બહુ સુંદર, જાણે શું ઘરમાં ગોંધેલી,
બદામી હલવોને ધારી જલેબી, તાજી તાજી ખાઉં પહેલી-રંગીલા.
સાટીનની સાડીઓ કસબી ભરેલી કોર, સ્વપ્ને નહિ કોઇએ દીઠેલી;
પોલકાને ચોળીઓનો પાર નહિ મારે, લટકેથી લુટી લાવેલી-રંગીલા.
નવસેરા હાર સાચા મોતીના સુદર, **બંગડીઓ** માણેક મઢેલી;
લુમણાને ઝુમણાં લાડવાઇ પહેરતી, વિદ્યા હુ પાકી ભણેલી-રંગીલા.

કેનકુતારા. —:▭:—

મય તો મારવાડકો બનીયોરે-બમ્બઇ શહેરકો આયો.
મારવાડસે નિકળ્યો જબ તો પાઉમે નહીં થે જુતો,
ધાસલેટ (**લિ-ધાસલેટ**) કી ફેરી ફરીને પાંજરાપોળમાં સુતો.-મ.
બ્યાજ બટાકો ધંધો કરીને પૈસા પાંચ કમાયો
આધી આધી જમે કરીને **લાડીજીકો** લાયો.—મય તો.
લાડીજીકો મુખડો ધોલો, મોરે મનકો ભાયો,
લટક મટક કર ચાલી જાણે. મોરો જી લલચાયો—મયતો,
(અયે' રામ રામ જીયો ભાઇ ગંગારામ દીયા દાન છુટે આમ
—તાંબા દાન—પીતળ દાન.)—મય તો.

કંસવધ. —:▭:—

કાનુડા તારી કામણગારી, વ્રજમાં વાંસલડી વાગી.
મીઠી ને વળી મોહક, મન વશ કરનારી—વ્રજમાં.
મન વશ કરનારી, સ્વર સુણતાં લાગે સુખકારી;
હું ઘેલી, (૨) તમ વિણ થઇ છું **ગિરધારી**—વ્રજમાં.

છત્રવિજય —:▭:—

આશીષ બાપુ આપો, અહીંઆંથી વંજો માપો,
મારા રાજા ચાલાકી આનું નામ છે.—
તાલ કેવો કીધો ? ભગલા દગો તેં દીધો;
આ સિંહ તણો ચાલાકીથી શીકાર પડાવી લીધો.—મારા૦
ભોગ લાગ્યા મારા, મે ભગલાને ઘરમાં ઘાલ્યો
ગોટાળો ગંભીર કર્યો, ને બુલબુલ આ લઇ ચાલ્યો.
(વાહરે મારા વ્હાલા-લટકાળા લ્હેરી લાલા)
કેશર શીદ કરો છો ચાળા ? તમને લઇ જાય **મોટરવાળા**—મારા૦

સુરદાસ. **-રાગ. ભજન-પદ**

નાથ કેસે ગજકો બંધ છુડાયો, પ્રભુ એહી અચરજ મોહે આયો—ના.
ગજ ઓરગ્રાહ લડત જલ ભીતર, લડત લડત ગજ હાર્યો,
જવભર શુંઢ રહી જલ ઉપર, તબ **હરી** નામ પુકાર્યો—ના
સવરીકે ઓર **સુદામાકે** તાંદુલ, રૂચી રૂચી ભોગ લગાયો,
દુર્યોધનકો મેવો ત્યાગી, ભાજી **વિદુર** ઘર પાયો—ના.
પેઠ પાતાળ **કાળી નાગ** નાથ્યો, ફણપર નૃત્ય કરાયો,
ગીરી **ગોવરધન** કરપર ધારી, **નંદ ઘર** લાલ કહાયો—ના.
અગાસુર માર્યો, **બગાસુર** માર્યો, **દાવાનળ** પાન કરાયો,
સ્થંભ ફોડકર **હિરનાકંશ** માર્યો, **નરસંગ** નામ ધરાયો—ના.

અજમેલ ગજ ગુનકા તારી, **દ્રૌપદીકો** ચિર પુરાયો,
પયપાન કરતાં **પુતના** મારી, **કુબ્જાકો** રૂપ બનાયો—ના.
ખોલ કોટડી પ્યાદલ ધાયો, ગરૂડકો નાહિ બોલાયો,
છુટો નહી રાધાજીકો કંગન, ઓ બલ કહારે ગુમાયો—ના.
જોગી જીનકા ધ્યાન ધરત હે, ધ્યાન ધરત નહીં આયો,
"સુરદાસ" પ્રભુ તિહારે મીલનકુ, **જશોદાકી** ધેન ચરાયો—ના.

શ્રી ભોજાભગત કૃત. —ચાબખો રાગ ભજન—

મુરખે નાર **કુભારજા** આણી, એનું ઘર કર્યું ધુળધાણી.—(ટેક)
પાંચ મણની **લાપસી** ભરડી, મણની ભુંજી **ધાણી**;
ઘી'નાં ઘાડવા ઢોળી નાંખ્યા, **દુધમાં** નાખ્યું **પાણી**—મુરખે.
વાર પરબે **વઢવાડ** કરેને, કલેશ કરે જાણી જાણી,
છોકરાંને માથે છણકાં કરેને, ચૂંટીઓ લે તાણી તાણી—મુરખે.
ખરે બપોરે રસોઇ નીપજાવેને રાને જાતી પાણી;
છોકરાંને મારી મારી સુવાડે ઓલવા રાત જાણી—મુરખે.
ટાઢું શીળું કંથ આગળ ઝાંસે, મરે જ્યારે ભૂત તાણી;
સાંજ પડે ઘેર ભટકીને આવી, ઉપર જાતાં રીશાણી—મુરખે.
પટીયા પાડી આંખ આંજી આડડે, સાસરે પીયર ન સમાણી;
"ભોજો ભગત" કહે ગુરૂ પ્રતાપે; ઉતરેલ નાર શીદ આણી—

સંસાર નૌકા. —:▭:—

શ્યામ ઝુલે હીંડોળા કુંજન બનમે! કુંજન બનમે મધુ બનમે.

લતાએં પુષ્પોકો, ઝુલેમે કયા ઝુલાતી હંએ ?
પવનકે ઝોંકોમે કયેસી સુગંધ આતી હંએ ?
ચમનમેં ઝુકતે શાખેં સભા દીખાતી હંએ ?
મદનકો ગોદમે લેકર, એહ સબ રમાતી હંએ ?
બસ ગઇ સાવરી સુરત એહ નયનમેં ?

વીર કુણાલ —રાગ-ગઝલ—

સમય જો હોય સારો તો, **સકળ સંસાર સારો છે,**
સમય સારો સિધાવ્યો ત્યાં, નહીં સંસાર તારો છે.
સમય પર જે **મહારાજા,** સમય પર તે ધરે **ભગવા,**
સમય પર ખાય તે ધક્કા, **સમયનો રંગ ન્યારો છે.**
ચડે વાદળ ચડે ભરતી, **ચડે જોબન વધે લક્ષ્મી,**
ઘડીમાં તે પડી જાતાં, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
સમય સારે ન સારૂં જે, કહે તે સહુ ગમારો છે,
અભાગી ખાય તે ખત્તા, **સમયનો રંગ ન્યારો છે.**

પૃથ્વીપુત્ર —:▭:—

નવીન પ્રેમરસભીની મૃગનયની. ભાન તું ક્યાં ભૂલી **આવી,**
શાણી સલુણી મદન મદમીણા. કોણે તને **ભરમાવી બ્હેન?**-ભાન.
સરવર તટપર જલક્રીડાએ. સહજ સખી એ તો આવી,
ચંપક છાંયે ઉભી રહી એને ભોગીએ ભરમાવી.
અરસપરસ અમ આંખ મળી. મને લોચનીએ **લલચાવી-બેન.**
માર્ગે જતાં મળ્યો મધુકર નિકટ ગઇ **અણજાણી,**
મદભર રસીકા રસ લૂટતાં રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી,
મનગમતાની મોજ મહલમાં ફુલ વેણી **વીખરાણી-બેન.**

સુરદાસ કૃત. **—ભજન-રાગ-પદ—**

કેવું તે વાશે વહાણું, ઘેલા પ્રાણી કેવું **તે વાશે વહાણું**-(ટેક)
લાડીને લાવું ને પુત્ર પરણાવું, કાલની વાત **ન** જાણું-ઘેલા,
બળીરાજા કહે લેઉં **ઇન્દ્રાસન,** યજ્ઞ કીધા નવ્વાણું-ઘેલા.
જગત જુગદીશ ના ઓળખ્યા, ક્ષણું એક ન રહેવાણું-ઘેલા
કાયા જુઠી માયારે જુઠી, જુઠું તે **ઘર કેરૂં નાણું**-ઘેલા.
"સુરદાસ" કહે તમે હરી ભજી લ્યો, ઓચિંતુ આવશે આણું-ઘેલા

છત્ર વિજય —:▭:—

અલી નયન બાણુ કયાં વાગ્યા ?

મનના મુગ્ધ ભાવ કયાં જાગ્યાં ? **સાચું બોલ બોલ બોલ.**

કોણુ **રસિકવર** મળ્યા પરસ્પર કયાં હૃદયે અનુરાગ્યા ?

લોચનીઆં મદઘેરા તલસે અધર સુધારસ તરસ્યાં,

વશીકરણુ કોણે કીધાં–આ, વ્હાલ કહે કયાં વરસ્યાં ?–સાચું.

લાલ કોણુ ને લગની શાની, **હજી હું બાળ કુંવારી,**

ચાલાકી મુકી દો ચતુરા, જાણી ઠગાઇ તમારી.

સત્ય પ્રકાશ —:▭:—

બાઈ હું તો પરણી તોય કુંવારી;

મને મળ્યો વૃદ્ધ ભરથાર, મારો એળે ગયો અવતાર–બાઇ.

સાસુ સતાવે **નણંદ** ડરાવે મ્હેણું સહુ સંભળાવે.

કજોડલાની કહાણી કહી મને પાડોશણુ શરમાવે,–બાઇ.

કુવે તળાવે પાણી જાઉં ત્યાં લોકો પાછળ આવે,

"નવી કાકી કયાં ચાલ્યાં" કહીને, પીટયા મને બોલાવે–બાઇ.

ભિષ્મ પીતામહ. —:▭:—

જખમના દરદો જખમી જાણેરે, વિણુ જખમી શું જાણે

મરદના **ઘા** તો મરદ વખાણે, કાયર શું જાણે.

ઓ બાઇજી.......................કાયર શું જાણે;

આમ્ર સ્વીદમાં **કોકીલ** માણે **મૈના** દાડમ દાણે,

હરખી હરખી **હંસ** કમળના કોમળ તંતુ તાણેરે;

બગલા શું જાણે............ઓ બાઇજી.........જ૦

પતિ પત્ની માણે રતીરશમાં **કામદેવને** બાણે,

શું સમજે તે જોગી જન્મનાં, જે જગ મીથ્યા જાણેરે;

જાણે તે જાણે...........ઓ બાઇજી.........જ.

વૈરાટપર્વ **રાગ-ભજન.**

કાયા માયા કોઇકી નાહીં ભાઈ, સબ કહેતે હંય અપની અપની.
સત્ય જુગમેં **હરિશ્ચંદ્ર** ભયે રાજા, સત્યકી સત્ય કહી,
એક સત્ય કે કારને ઉને કાયા એચ દહી?
ત્રેતામે **રાવણ** ભયે રાજા કંચન કોટ સહી,
એક લક્ષ પુત્ર, સવા લખ જ્ઞાતી, વાકો લકડી નાહીં મીલી?
પ્રાન વાયુ જબ ઉડ ગયા તનસે, માયાભી મીટ ગઇ,
ઇસ દુનીયામેં વોહી નર ભુલા, જીસને કાયા અપની કહી.

પૃથ્વી પુત્ર. **—રાગ-કવ્વાલી.—**

લોકો કહે છે **કૃષ્ણ** કર્તા, અકર્તા સાક્ષાત છે;
તો ધ્યાન દઇને સાંભળો. **આ અજાયબીની વાત છે.**
ખાંડવને બાળ્યું **અર્જુને** લંકા હતી સોના તણી.
હનુમાનજીને પૂછડે, ત્યાં આદર્યો ઉત્પાત છે.
બાળ્યો નકામો કામને, બેભાનમાં શ્રી **શંકરે;**
દારિદ્ર જગતું બાળવા ના કોઇની તાકાત છે
આ કોલસાનો ભેદ એ, દારિદ્ર બાળો દેશનું;
જો કૃષ્ણથી એ ના બળ્યું, **તો અજાયબીની વાત છે.**
બ્રહસ્પતિ સમ વિદ્વતામાં, વિપ્ર આ સાક્ષાત છે,
ઉલટા તણું સુલટું કર્યું, **એ અજાયબીની વાત છે.**

નંદ—બત્રીસી. -શેત્રંજ?-

ગંગાજળ નિરમળ સમુ શુદ્ધ **પવિત્રજ** સાર,
તેવું કુળ જો માહરૂં (તો) પડ **પાસા પોબાર.**
હંસ ગયો સરોવર તીરે દીઠું **અમ્રત** સાર;
પીધા વીણ પાછો ફર્યો, (તો) પડ **પાસા પોબાર.**

સત્ય ચુકે જો સાધવી, ધરા ન ઝીલે ભાર,
તે ગુણ હોયે જો મુજ મહીં. (તો) પડ પાસા પોબાર.
નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ ચોર કને ભંડાર.
કામી પાસ રહે કામની (તો) પડ પાસા પોબાર.
મીઠો આંબો સર્વદા, ઉત્તમ ફળ દેનાર.
સત્ય અસત્ય ઠરે નહિ, (તો) પડ પાસા પોબાર.
વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે હાર,
દીઠું પણ અડકયો નહી (તો) પડ પાસા પોબાર.
અહુલ્યા સીતા દ્રૌપદી સતી ખરી નીરધાર,
તેવું ચિત્ત જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોબાર.
ભૂખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર,
ખાધા વિણુ ઉઠે નહિ (તો) પડ પાસા પોબાર.

આનંદલહરી —:▭:—

પાધરે પથે જા ગુમાની! પાધરે પંથે જા.
સુંદરી સામા જોઇ જાદુગરી આંખના ન કર ઘા;
રસિયાજી! આવી નાજુક વયમાં અવળા લક્ષણ આ.
હઠીલા! પાધરે પંથે જા, રસિલા! પાધરે પથે જા;
વાત કરૂં જરા છાતીયે ચાંપું, કે ચુંબન આપું હા.
દંત દંખે એવા અધરામૃતની, સાફ ધસીને ના;
છોગાળા! પાધરે પંથ જા, છબીલા! પાધરે પંથે જા.

રાજતિલક. —:▭:—

બની મુંબઇની શેઠાણી, હું મોટરમાં ફરૂં,
તું પ્હેરે જો આ ખાદી, તો હું કબુલ કરૂં,
બનું પાટણની પટરાણી, રે હું મોજ કરૂં—બની.

ઘોડા ગાડીઓ મંગાઉં, વાડી બંગલા અપાઉં,
પણ **ખાદી** તો પહેરાઉં, તને **મંજરી**
સાડી ફેશનેબલ લાવો, મ્હારૂં મનડું મનાઓ—
વળી **એરોપ્લેન** મંગાઓ, આપી વરદી
ઉડે અદ્ધર સરરરરરરરર ફરરરર જાયરે હું તેમાં ફરૂં—બની.
પ્હેરો હોંસે હોસે **ખાદી**, પ્યારી એમાં છે આબાદી,
મળે આઝાદી ને જાય ત્હારી શરદી,
પૂરો મ્હારા અભિલાષ, માનો મ્હારી ફરમાશ
મ્હારૂં દીલડું બનાવી દીધું દરદી—બની.
હૈ–યા–માં ચરરરરરરરર અરરરરરરરર થાયરે, હું કેમ કરૂં–બની.

મહાશ્વેતા કાદંબરી —:▭:—

અલી જોજે મનાતી ભોળી **મેના**, ભોળવશે તુજને પોપટજી મીઠું મીઠું બોલી,
અલી જોજે દેતી તુ અંતર ખોલી..........ભોળવશે

સાખી { પ્રેમે પોપટ દાઝ દીલની દીલ મહીં સમાવશે,
રૂતુ વસતે માનુનીને **મદનરાજ** મનાવશે.

રસ રાજની રસરેલ જ્યાં રગ રગ મહીં વ્યાપી જશે,
જખ મારી **મેના** માનશે, પણ ખોઇ પાયે લાગશે—

પુંડલીક —:▭:—

હમણા તો નથી નવરાસ ગુરૂરાજ, અમો ઘડપણમાં ગોવીંદ ગાશું,
મરણ પછીની વાતો કરો છો મોટી, ત્યારે હમણાં શું પ્હેરવી લંગોટી;
વાત થાય છે ઉધારની તે ખોટી, કેમ સ્યામલાલ સાચુ...યાર...ઘડ.
હજુ બાંધવા છે મારે કંઇક માળા, હજુ થાવું છે **દશ વીશ મીલવાળા**
ઘર તાજાં કરી **ફુંકવા દીવાળા**–કેમ સ્યામલાલ...સાચું...યાર–ઘ.
જ્યારે ચાલશે નહીં કાયા હમારી, ત્યારે સાંભળીશું કથા આ તમારી,
મળે નારી નહિ તો રહેજે **બ્રહ્મચારી**–કેમ સ્યામલાલ...સાચું–યાર.

મીનળ મુંજાલ —:▭:—

હું છું કન્યા કુંવારી મને પરણ્યાના કોડ! બ્હેન પરણ્યાના કોડ–
મને મળશે મન ગમતા રે રસીલાની જોડ;
પછી–**સર્વ કોઈ કહેશે સુંદરી!** લાજ કાઢું લટકેથી હું વળી!
–હજુ નાની છું બાઇ, શાને કરતી માથાફોડ, બાઇ કરતી માથાફોડ!
હું છું નાની એવા વર લાવું,–જેમાં નવ કાંઇ ખોડ!–હું છું.

સ્નેહલતા —:▭:—

છે નોકરી દુઃખનું મૂળ શૂળ સૌને મોટી હાય હાયરે,
..............................શુળ સૌને મોટી (૨)-છે૦
સારો દિવસ સેવા બજાવી. પોઢવું આખર થાકી.
રાત વિતી ન માલમ પડે કે ઝટ નોકરી જાગી.–શૂળ૦
આમ દોડાવે તેમ દોડાવે કરાવે સર્વે વેઠ,
ધીક્ક જગતમાં જીવતર તેનું (૨) ભરે આશરે પેટ.–શૂળ૦
પંડીત જ્ઞાની ધ્યાની સર્વે લખી ગયા વિચારી,
ગુલામગીરી છે નફ્ટ નોકરી (૨) નહીં કરવી તે સારી–શૂળ૦

સુકન્યા સાવિત્રી—(યમ સાવિત્રી સંવાદ)

શામાટે શ્રમ કરે, સતિ તુજ પતિભક્તિ સાચી (૨) હવે પુત્રી વળ તું પાછી (૨)
સાવિત્રી–મજ્જન કેરા સાથમાં, મેં ડગ ભરીયા સાત.
મિત્ર ભાવે સુણજો હવે, આ દીન વનીતાની વાત.
ધર્મ જે વેદ પુરાણે ભણીયો, મુખ્ય ધર્મ **ગૃહસ્થાશ્રમ** ગણીયો,
કૃપાનાથમમ,પ્રાણનાથશું રહીવૃતી રાચી(૨) વળું મહારાજ કયમ પાછી(૨)
યમ–સુણી વિવેક ભરી મૃદુ વાણી, થયો પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,
સત્યવાનના જીવિત વિનાં, કાંઇ–**ઇચ્છીત વર યાચી,** (૨) હવે.
સાવિત્રી–મહારાજ! **(મારાં અંધ સાસુ સુસ્વર દેખતાં થાય.)**

યમ–તથાસ્તુ! ભાગ્યવતીતું અતિદુર આવી, થાયકોથી મિથ્યા નવ ભાવી–શા૦
સાવિત્રી–પતિ સમીપ શ્રમ નહી જરી. જ્યાં જાએ મમ નાથ,
તપવ્રત આપકૃપા વડે ત્યાં આવું તમ સાથ, સંગત સજ્જન તણી નથી સોંઘી
મૈત્રી સંતપુરુષની મોંઘી, કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શુ રહી વૃતિરાચી(૨)વળું
યમ–અર્થ યુકત સંભાષણ તારૂં બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનારૂં,
સત્યવાનના જીવીત વીના, કાંઇ–**ઇચ્છીત વર યાચી**—હવે.
સાવિત્રી–મહારાજ (મારા બુદ્ધિશાળી સમરાજીને પાછું રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય)
યમ–તથાસ્તુ! ઉત્તમ વર એ આપ્યાં ભાવે હજી પ્રેમદા પુઠળ આવે–શા૦
સાવિત્રી–સુપાત્ર જન કરતાં કદી, સુપાત્રોનું સનમાન,
સાધુ, તો દુશ્મન તણું, પણ સાધે કલ્યાણ.
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું, રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વળું.
યમ–શિતળ વચન સુધાસમ તારા, તૃપા તૃપાતુરની હરનારાં,
સત્યવાનના જીવીત વિના, કાંઈ–**ઇચ્છીત વર યાચી**.–હવે.
સાવિત્રી–મહારાજ! (**મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધી કરનાર મારે સો ભાઈ થાય.**)
યમ–તથાસ્તુ. સાસરીયાતું માન વધાર્યું, પીયરતણું પણ કાજ સુધાર્યું –શા.
સાવિત્રી–પર દુઃખે દુખીયા બને, દુ:ખદ હૃદય વિશ્રામ,
ભરૂસો ભારે સંતનો, ઠરવાનુ શુભ ઠામ.
સ્વજન માંહી વિશ્વાસ નવ લાવે, સજ્જન ઘર પુછતું સૌ આવે,
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વળું.
યમ–મધુરાં નવીન વચન સંભળાવ્યા, અતિશય તે મારે મન ભાવ્યાં.
સત્યવાનનાં જીવીત વીનાં, કાંઇ–**ઇચ્છીત વર યાચી**. (૨) હવે.
સાવિત્રી–મહારાજ! **મને મારા સ્વામીથી ઔરસ સો, પુત્ર થાય.**

યમ-તથાસ્તુ! ઘટે ના થાવું અતિ, વર લોભી, તજી પુંઠ હવે
જા અહીં થોભી-શા૦

સાવિત્રી-સ્વધર્મ વ્હાલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર,
સાંપ્રત ભુત ભવિષ્યની, ગતિ તણું આધાર.
સજ્જન ફરે ન આશા આપી, બોલ્યું અબોલ્યું ન કરે કદાપી.
કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તી રાચી. (૨) વળું.

યમ-અમુલ્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમા ભકિત મારી,
ભગવતી દેલ્યું ઉત્તમ અનુપમ, ઇચ્છીત વર યાચી. (૨) હવે.

સાવિત્રી-પુત્ર તણું મુજને દીધું, પ્રભુ આપે વરદાન,
જીવીત દાન દઇ જીવનને, સત્ય કરો ભગવાન......... .....

મીશ માણુકુ. -રાગ. કહેરવા-

હજારે મેરે કાનકા મોતી. **કાનકા મોતી,** કાનકા મોતી-હ.
એરે મોતી મેરા, કીચપડા હે. (૨) **લે જમુનાજલ ધોતી,**
(**"કેસે ધોતી"**) લે જમુના જલ ધોતી—હજારે—(૨)
અગલી બજાર મેરા, મોતીગુમાયા(૨) **પીછલી બજાર ખડી રોતી,**
(**"કાયકુ રોતી"**) પીછલી બજાર ખડી રોતી—હજારે--(૨)
એરે મોતી મેરા, લાખ ટકેકા (૨) **ઘર છતીયન પર સોતી** (૨)
હજારે મેરે--(૨) કાનકા મોતી--(૨) હજારે મેરે--
"વાહરે વાહ બડા ભારી મોતી. હો હો હો હો."

રા' માંડલીક.-રાગ. આશાવરી-

હઠ છોડ સખી ચલ સંગ મેરે, **તોહે વૃજમે કા'ન બુલાવત હે.**
નહીં તુમ બીન વાકો ચયન પરત નહી, ખાન પાન કછુ ભાવત હૈ.
મોર મુગટ નહીં પહેનત હય નહીં અંગ સુગધ લગાવત હૈ,
નહીં ધેનુ ચરાવન જાત સખી, વોહે **બંસીનાદ** ન ભાવત હૈ.
કયું એસો હીયો તેરો કઠીન ભયો, તોહે લાજ શરમ નહી આવત હૈ,
જાકો જોગીજન ધ્યાન ધરત. **બ્રહ્માદિક** પાર ન પાવત હૈ.
તોરી પ્રીતમે ભુલ ગયો **પ્રભુતા,** તકસીર વો માફ કરાવત હૈ,
એક બાત ન ઝુઠ કહું સજની, અબ કયા ઇતના તરસાવત હૈ.
પ્રિયા **માંધોસે** એગે મીલો, પ્યારી, વોતો, તેરોહી નાજ ઉઠાવત હૈ.

સુરદાસ ભજન. —રાગ, પદ—

કયુંરે નીંદભર સોયા મુસાફીર, કયુરે નીંદભર સોયા,
મનુષ્ય દેહ દેવનકો દુર્લભ, **જનમ અકારથ ખોયા**-મુ૦
ધનદારા જોબન સુત તેરા, વામે મન તેરા મોહ્યા,
સુરદાસ પ્રભુ ચલેહી પથકો, પીછે નૈનુ ભરભર રોયા-મુ૦

બુદ્ધદેવ. —રાગ, ગઝલ.—

પડતી હવે મુજને ખબર, તુમાં જણાયે હર્ષ નહિ,
આ જગતની જંજાળતી, ચતુરાઈ તે દીઠી. નહિ.
જ્યાં પ્રેમ મારો ઝળહળે, ત્યાં તે દીધો બદલો ખરો,
ઘરબારને છોડયા વિના યુક્તિ કશી સુજી નહી
હવે તો જો જરા જાગી(૨)
ચોળી વિભૂતિ અગ, બન્યો શુ યોગી (૨)
સમાધી જુઠી દે ત્યાગી (૨)-હવે.
વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી (૨)
મધુરાં પુષ્પને ત્યાગી, ગ્રહ્યા કાંટા શું હીન ભાગી (૨)-હવે.
ઉંડી આશ ધારીને, મે તારો સંગ કીધો તો,
ભરૂસો દઇ જલાવી ઓ ! **વિરાગી શું ગયો ત્યાગી** (૨)-હવે.

ઉદયભાણ. —:▭:—

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલો બોલો, બોલો બોલો મેના બોલાવે,
બોલો રંગ રશીયાજી ડોલો જરી ડોલો, ડોલો. ડોલો. પ્યારી ડોલાવે.
મેનાં તારા વચનની વેણુ વાગી, લાગી લાગી લગીત લેહ લાગી,
મેનાં વ્હાલી મેના કે, ના કહે, પણ જાગી, જાગી અજબ જોત જાગી.
પહેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સભારો-વાહ ! **મેના શું-સતી સીતા વિસારો.**
ચતુર સુજાણ **સીતા-રામ** ઉચરાવો......................બોલો.
પોપટજી પાંજરૂં સોનાનું સજાવું, લાડીલી હું લાલચુ નથી કે લલચાવું.
સોને રૂપે શું ભીડ ભિતરની ભાગી.......................લાગી.
રૂડા સુડાને રંગે રમાડું, પાંખે ધાલીને ફળ મીઠાં ખવાડું,
ભાવના ભુખ્યા તમે શું ? ભાવી ભાવના ભુલાવે ?-બોલો.

સરદારબા. **—રાગ-ઉસ્તાદી—**

બંસીવાલા આજોરે મારે દેશ, પ્યારી સામરી સુરત પ્યારો બેસ-બં.
આવન આવન કેહ ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,
ગીણુતાં ગીણુતાં ઘીસ ગઇ, મોરી આંગળીઆરી રેખ.
સાંવરીયા રસીલા સલુણા, પીયાને જીયાયે કરૂયે નીશાર,
હુમતો જોગી પ્રેમકેરે, પ્રેમ હુમારો દેશ
શુદ્ધ નહીં પાઈ પીયુકી, તબ લીયો આ વેશ-બં.

જલસા સંગ્રહ. **—રાગ, પીલુ, પદ—**

કીસીકા કૌન સગાથીરે બાબા—કીસીકા.
જુઠીરે માયા જગત ભુલાયા, કહેત પુરાણકી પોથીરે-બા-કી.
દૌલત દુનીયા માલ ખજાનાં, માત પિતા સંગ નાહીરે-બા-કી.
આપહી આપે અકેલા રીંજાના, **હોતે મશાનકી માટીરે**-બા-કી.

કબીર ભજન. **—રાગ. કીરતન—**

મુખડા ક્યા દેખો દરપનમે, તેરે દયા ધરમ નહીં મનમેં--મુ૦
જેશી ફુલ રહી ફુલવાડી, બાસ રહિત નીજ ફુલમેં,
એક દીન એસી હો જાયગી, ખાક ઉડેગી તનમે.-મુ૦
ચુવા ચદન, અબીર અરગજા, શોભે ગોરે તનમેં,
ધન જોબન દો ઘડીકા સાથી, છુટ જાવેગા ક્ષણમેં--મુ૦
કોડી કૌડી માયા જોડી, સુરત રહે નીજ ધનમેં,
દશ દરવાજા બંધ રહે તો, રહે ગઇ સબહી મનમેં--મુ૦
વાંસનકી એક નાવ લગાઇ, લે ચલે જગલમેં,
ધરમી ધરમી પાર ઉતર ગયે, પાપી ડુબે જલમેં;
કહત **કબીરા** સુનો ભાઇ સાધુ, એ ક્યા લગ રહી મનમેં--મુ૦

ચાલુ જમાનો. **-સમય પ્રભાવ-**

અવસરને વશ બસ થઇ રહેવું, દુ:ખ આવે તે તો સેહવું,
દુ:ખ આવે તે તો સહેવું, પ્રભુ રૂઠે કોને કહેવું.-અ૦
વેળા વશ સીતારામ થયા વનવાસી,
વેળા વશ દ્રૌપદી થઈ સૈરન્ધ્રી દાસી-એથી શિક્ષણ લેવું.-અ૦
વેળા વશ **નળ નૃપ,** ગયા જુગારે હારી,
ભટકી **દમયંતી** વનવન હાય બીચારી-છે ભાગ્ય પ્રબળ એવું.-અ૦

બુદ્ધદેવ. **—ગઝલ—**

દુ:ખીને ડરાવે શાને, મરેલાને મારે શાને,
બળેલાને બાળે શાને, વૈરી **વિધિ,**
રીઝાવી સતાવે શાને, સતાવી રીબાવે શાને,
રીબાવી જીવાડે શાને, દયાના નિધિ.
શશિને કલંકો દીધાં. ગુલાબો મનોહર કીધાં,
નિયંતા તે આવી શાને, અનિતી કીધી.-દુ:ખી
ચંદનને કુસુમનાં દીધાં, સાગર જળ ખારાં કીધાં,
અમૃત કહી ઝેર દીધાં, જીવન અકારાં કીધાં;
રમણી હૃદયે આશા, નિરાશા દીધી.-દુ:ખી.

મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:▭:—

હમારી લાજ તમારે હાથ, ઓ નાથ નિભાવજોરે....હમારી
"સદગુણ જ્ઞાન સુબુદ્ધિ આપો, સતચિત આનંદ ઉરમાં સ્થાપો."
અગમ નિગમનો માર્ગ સુગમ બતલાવજોરે...હમારી.
ભક્તિ થકી ભવ બંધન તુટે, ડગલે ડગલે આયુષ્ય ખુટે,
શ્રીધર અમ તન મનના તાપ સમાવજોરે....હમારી લાજ.

બુદ્ધદેવ. —રાગ-ભજન—

કાયા કાચ કુંપો, તું તો ચેતરે, હિણુ ભાગી હંસા;
અવિચળ પદીને તું પેખરે, હિણુ ભાગી હંસા.-કાયા૦
ઝાંઝવાનાં નીર સમજ આ, કાચી જીંદગાની તારી;
મમતા મુકી દે ને તું તારીરે, હિણુ ભાગી હંસા.-કાયા૦
બે દિનના છે ઘરજળ સઘળાં, બે દિન અહિં રહેવાનું છે,
બે દિનનાં છે સગાસંબંધી, બે દિન સુખ લેવાનું છે.
બે દિનનો છે પંખી મેળો, અંતે ઉડી જાવાનું છે,
લોકો જેને દુનિયા કહે-તે, એક મુસાફર ખાનું છે.-કાયા૦

મહાશ્વેતા કાદંબરી. —:▭:—

પતિ વીના પ્રેમદાના મનના, પુરાય કયાથી કોડ,
કહે સખી પુરાય કયાથી કોડ?
સરજનહારે સરજી જગમાં, નરનારીની જોડ. (૨)
પશુ પક્ષી વન વૃક્ષ નિહાળો-સૃષ્ટિ માંહિ સઘળે જઇ ભાળો,
નાના મોટા જીવ જંતુમાં, પણ એવી નથી ખોડ-સ૦
પતિ ભજવે પાતક સહુ ટળતાં, અખંડ સુખડાં સેજે મળતાં,
પતિ વિના સાહેલી જગમાં, હરાય જીતી હોડ-સ૦

દાનવી માયા. —:▭:—

ગાન મધુરાં ગાય રતિનાં રૂપે કામ લજાવે,
સ્નેહ સુધારસ સીંચન કરતાં ઘડીઘડી શરમાવે,**મુજને એ મોહન ભાવે.**
વાત વાતમાં રીસ કરીને રોષ ક્રોધ દર્શાવે,
પણ મમતાથી પગે પડું તો, છાતી શું લપટાવે—મુજને.
કરી કમાણી પૈસા લાવે પેટીમાંજ દબાવે,
કુંચી કરમાં લ્યો શેઠાણી! કહી કહી બોલાવે.—મુજને.

ઘર કુકડો થઇ ઘરમાં બેસી આજ્ઞા નિત્ય ઉઠાવે.
ઘરની દેવી કહી સલુણા સેવા સર્વ બજાવે—મુજને..
પ્રેમ પુષ્પનો પ્રેમ ભોગી તે પ્રેમસુધા પીવરાવે,
પ્રેમેથી પરિરંભણ આપી પ્રેમ ઝુલે ઝુલાવે—મુઝને.

ઉમા દેવડી —:▭:—

છોડો છોડો છબીલા, જાઓ જાઓ હઠીલા,
મારી લુટાશે નવલખ લાજ-છબીલા.
તમે મોટા પુરૂષ મહારાજ, પાણી પહેલાં બાંધી લ્યોને પાજ—મારી.
વાહ વાહ વચન રસીલા. તારાં નયન રંગીલા,
ગોરી ગાળે સર્વનું ગુમાન-રસીલી પ્યારી ગાળે
લાગે જેને પ્રીતીનુંજ પાન, ગણે નાના મોટા સૌ સમાન.—ગોરી

સાખી { **કથન કથે જગમાં બધાં, વિરલા પાલણહાર,**
પ્રીતિ ભગત ભામા સદા' વચન નિભાવનહાર. }

મુકો મુકો માનુની ગુમાન, શાણા દાસી છું તારી સુજાણ,
ચાલો આવો ચતુર પ્રીય પ્રાણ.—છોડો.

ધના ભગત. **—ભજન—**

રામબાણ વાગ્યા હોય તે જાણે, બોલ્યા મુરખ મનમાં ન આણે.
ધ્રુવને વાગ્યા, **પ્રલ્હાદને** વાગ્યાં, ઠરી ને બેઠાં ઠેકાણે,
ગર્ભવાસમાં **શુકદેવને** વાગ્યાં, એવું **વેદ વચન** પરમાણે—રામ.
મોરદ્ધજ રાજાનું મન હરી લેવા, મ્હારો **વા'લો** આવ્યા જે ટાણે,
લઈ કરવત મસ્તક પર મેલ્યું, **પત્ની—પુત્ર** બેઉ તાણે--રામ.
મીરાંબાઇ ઉપર કોપ કરીને, બોલ્યો રાણોજી ખડક તાણે,
ઝેરના પ્યાલા મ્હારા **ગીરધરલાલે**, આરોગ્યા **અમૃત** ઠેકાણે· રામ.
નરસીંહ મ્હેતાની હુડી શીકારી, **વ્હાલે** ખેપ ભરી ખરે ટાણે,
આગળ સંત અનેક ઓધાર્યા, એવુ **ધનાભગત** ઉર આણે-રામ.

મીરાંબાઈ. **—રાગ ભજન—**

કાનુડો શું જાણે મ્હારી પ્રીત, બાઈ અમે બાળ કુંવારારે-કા૦

જળરે જુમનાના અમે ભરવા ગયાતારે, કાનુડે આવીને છાંટયા નીર, ઉડયાં છરરરરરરે-કા૦

શેરીએ ને શેરીએ અમે રમતા, ને ભમતારે, કાનુડે આવીને ખેંચ્યા ચીર, ફાટયાં ચરરરરરરે-કા૦

વંદરાને વનમાં વ્હાલે રાશ રમાડયારે, કાનુડે તાણી માર્યા તીર, વાગ્યા અરરરરરરે-કા૦

ભજનામૃત. **—રાગ.ભજન મીરાંબાઇ કૃત—**

બલીહારી રસીયા ગીરધારી, સુંદર શ્યામ હો તજી અમને મથુરાંના વાસી, આવા ન બનીયેજી.

વાંસલડી વાગે વ્હાલા, ભણકારા વાગેને, વૃજ વાટ લાગે ખારી,–સુંદર

જમુનાનો કાંઠો વાહલા ખાવાને દોડેને, અકળાવી દે છે મુને ભારી.

વૃંદાવન કેરી શોભા, તમ વીણુ અમને તો નવ લાગે હવે સારી–સુ

ગોવરધન તોળ્યો વ્હાલા ટચલી આંગળીયેને અમ પર ઢોળ્યો ગીરધારી

મીરાંબાઇ કહે પ્રભુ ગીરધરના ગુણુ, શુદ્ધ પ્રભુ લેજો માહરી,–સુંદર

કબીર ભજન. **—રાગ. ભજન. પદ—**

દયા ધરમ નહીં મનમેં, મુખડાં કયા દેખો દરપનમે,

કાગજકા એક નાવ બનાયા, છોડા સમંદર જલમેં,

નુગરા બેઠન વાલા ડુબે, સુગરા તરજાય ઉનમે,–સુ.

મુચ્છ સમારી પાઘડી બાંધી, તેલ લગાવત તનમેં,

ડુંગરકા પાની જોબનકા લટકા, ઢલજાવેગા છીનમેં-સુ.

ઓર કાયામાં ઘાસ ઉગત હયે, ગૈઆ ચરત હયે બનમે,

કહત કબીરા સુનોભાઇ સાધુ. રહ ગઇ મનકી મનમેં–સુ.

વીર કુણાલ. —:▭:—

હું તો વીધ વીધ રંગ બતાવું નેન નચાવું;
ને લલચાવું મારા—કંથને; વશ કરવા.
રીસ કરી જોઉં આડી આંખે, ભૂમિ ખણતી શરમાતી,
હાંરે સખી લળી લળી હું **લલચકાતી—**
મનાવતાં પણ હું મરકાતી, છણકે છટકી જાતી;
કહે માફ કર કાલાવાલા, કરતાં હું હરખાતી.
હાંરે સખી હસી હસીને ખસી જાતી;
પગેપડે જ્યાં પ્રીતમજી, **ત્યાં પાણી પાણી થાતી—**

ભજન-રાગ. ગઝલ—

શ્રીરામ કહેનેકી મઝા, જીસકી જબાંપે આ ગયા;
જીવન મુક્ત હો ગયા, **ચારો** પદારથ પા ગયા-ટેક.
લુટી મઝા **પ્રહલાદને,** ઉસ નામકે પ્રતાપસે
નરસીંગ હો દર્શન દીયા, ત્રીલોકમેં જશ છાગયા-શ્રીરામ.
ઐસા ભીલન-**સીવરી,** કીસ પ્રેમસે સુમરન **કીયા;**
પરમાત્મા ઘર આયકે, ઉસ હાથકે **ફલ**-ખા લીયા-શ્રીરામ.
વાલ્મીક બડા અધમ, ઉસ નામકા સુમરન કીયા;
સત કોટી **રામાયન** કરકે, પ્રભુ પદારથ પા ગયા-શ્રીરામ.
સતકોટી કી તકસીરમે, જબ શભુને પાયા ઉસે;
જાપે કૃપા ઇનકી ભઈ, સદ્‌ગુરૂમેં દર્શન દીયા-શ્રીરામ.
સબસે બડી દરજા કીયા, ભક્તોંકા ઇસ કલી કાલમે;
નરસીંહકી હુંડી દ્વારીકામેં, શામરા શિકરા દીયા-શ્રીરામ.
છા રહી કીરત બીમલ, રૂતુરાજસી સંસારમેં,
અબ કે માનીંદ **તુલસી,** પ્રેમ રસબર્સા દીયા-શ્રીરામ.

સરસ્વતીચન્દ્ર. —:▭:—

પ્રિતી કરી શું તરછોડી પરદેશી હાં......હાં છોડી પરદેશી, (૨)-પ્રિતી.
ડંશ દઇ અહો ભ્રમર કુમુદને, હો છોડી પરદેશી હાં છોડી (૨)-પ્રિતી.
પુરી પખીણી, પ્રેમ પીંજરમાં, આખર પાખ મરોડી પરદેશી,
હાં મરોડી પરદેશી............મરોડી પરદેશી..............પ્રિતી.
ત્યાગી કુમુદ વન, ભટકી એ ભમરા, આવ્યો અહીં શું ફરી દોડી,
ઉડી જા ઉડી જા, પખી મુશાફર રેન રહી છે, હવે થોડી પરદેશી,
હાં થોડી પરદેશી...........હાં થોડી પરદેશી..............પ્રિતી.

સતી તોરલ. —ભજન—

જેસલ કરી લે વિચાર, માથે જમ કેરો માર,
સ્વપ્ના જેવોરે સંસાર **તોળાંદે** કરે છે પોકાર.
આવોને **જેસલરાય** આપણ મળીયે,
ખરા સંત હોયે ત્યાં જઇ ભળીએજી ?
આ ભવ આવીયો અવતાર માથે સદ્‌ગુરૂ ધાર,
જાવું **ધણીને દરબાર** બેડલી ઉતારે ભવપાર--આવોને૦
મોતી એરણુમાં એરાય, માથે ઘરણ કેરા ઘાય,
ફુટે ફોકટીઆં કહેવાય, સાચાની ખરે ખમયું થાય.--આવોને૦
નવલખ કોથળીએ બધાય, ત્યારે ગાંધીડો કહેવાય,
હિરા માણેક હાટે વેચાય, તેના મુલ મોઘેરાં થાય.--આવોને૦
નિત્ય નિત્ય ઉડી ન્હાવા જાય કોયલા ઉજળા **ન** થાય,
બેટા ગુણિકાનો તે તો બાપ કોને કહેવા જાય.--આવોને૦
દેખા દેખી કરવા જાય, એ નર અધુરીયા કહેવાય,
હાથમાં દીવો લઇને છતી આંખે કુવે પડવા જાય.--આવોને૦
એવી ચાર જુગની વાણી **સતિ તોરલ** દેવી ગાય.--આવોને૦

લવ-કુશ —વૈરાગ્ય, ભજન, રાગ. પદ—

જોને જરી જાગી મુરખા, જોને જરી જાગી,
અલ્યા સુતો શું **અભાગી ! જીવ ! જોને જરી જાગી,**
સગાને સંબંધી ત્હારાં, સુખનાં છે બેલીરે. [૨]
ઠેલી મેલી જાશે દુખમાં રડતોજ ત્યાગી–અલ્યા સુતો શું.
કાયાની માયાને ત્હારી, કર તુ વિખુટીરે [૨]
રુડી બુટી સાધનારો–નથી કો વિરાગી–અલ્યા સુતો શું.
મ્હારું આ મ્હારૂ છે માની, ગુમાની શું થાતોરે [૨]
જતો હરખાતો માતો જાશે હામ ભાંગી–અલ્યા સુતો શું.

અબજોનાં બંધન. રાગ–"ભજન"

જાના હે જાના, સબકો હે જાના,
મોહન જીસમે પહોચાના, ફિર નહિ આના જાના—ટેક
કાયા ઘડ કચ્ચા ભાઇ, માયા બાદલકી છાઈ,
લડકા લડકી લુગાઇ, સ્વારથકી હે સગાઇ, મત હોના દિલગીર.
માલ ખજાના મયના હાથી, ઘોડા ઓર સમયાના,
સબકો છોડ અકેલાહી જાતા, આવે પરવાના;
જબ એકકુ ન ચલે બ્હાના, ચલતી નહીં તદબીર.—ટેક

સતી દ્રૌપદી. —:▭:—

ધરો કાંઈ હિત શિખામણ ધ્યાન, ગર્વથી નથી નાથ કલ્યાણ,
કુસપે રહ્યું કોણ આરામ, મેળવ્યુ કોણે મહીમાં માન.
અભિમાન પર્વત છે મોટો, **હેઠળ ઊંડી ખાઈ**..................
ચડયા પડયા તે નર પછડાયા, છરમાં ગયા છુંદાઇ–ધરો૦
લંકા સરખો ગઢ દુર્ઘટ ને સમુદ્ર **સરખી** ખાઇ,
લંક પતિ પણ લંક ન લાગ્યો, રણમાં ગયો રોળાઇ,

હિરણ્યાક્ષને—હિરણ્યકશ્યપુ, એ જબરજંગ બે ભાઇ,
નૃસિંહ રૂપે નખે વધેર્યો, માને ગયા મરડાઇ.........ધરે૦

સતી તોરલ. —ભજન—

એક દીન એવો આવશે, જે રૂદીયામાં સૌઉના સાલેરે,
સગા મીત્રના કારણે વીરા કોઇનું જોર નવ ચાલેરે.
કાઢો કાઢો એને સઉ કરે વીર, જાણે જન્મયા નોતારે,
ધટનો ઘુંઘટ દુર કર્યો ત્યારે રોકાયા દશ દરવાજારે,
આરે કાયાનો ઘટ ઘેરીઓ ત્યારે, રોકયો દેહનો રાજારે.--એક.
સોળ વરસની સુંદરી તે ઉભી ટગમગ જુવેરે,
આરે કાયામાં હવે કાંઇ નથી ત્યારે ઉભી ધ્રુસકે રૂવેરે.
બેની વળામણુ શેરીયે માત ઝાંપેથી વળશેરે,
સગાં સગાં તમે શું કરોરે, સગાં વળાવીને વળશેરે;
સગાં ને વન કેરાં લાકડા તે ભેગાં આવી બળશેરે.--એક.

વિરાટ-પર્વ. **રાગ ઉસ્તાદી** ભજન.

વરતન મુખસે કીયો ન જાય તેરો **રાધા કીશન મુરારી.**
ફાગન મેં જબ હોરી ખેલત, બીહરત કુંજ **બીહારી,**
બ્રીંદાબન્દકી કુંજ ગલીમેં, બહીંઆ પકડ રંગડારી,
ક્રોધમેં આકર ભવેં ચઢાકર, તબ બોલી **બ્રીજનારી.**
મત રંગ ડારો લાજ ધરો તુમ, હમહય **નાર કુંવારી,**
તુમ હો **નીરલજ** હમ નહી અયશે મુખશે સુનોગે ગારી
(તબ) ફગવા લીયે બીન-જાને ન દુંગા-યુ-હસકે-બુલા મુરારી,
અબ કહાં જાઓ બચો મોરે આગે **ભર** મારી **પીચકારી,**
કહેને લગી સબ હાત જોડ—અય ગોકુલકે રખવારી,
તુમરે પ્રેમમેં બની હમ મુરખ, અગીઆ ભીજ ગઇ સારી,
અબતો છોડ દો ચીર હમારે તુમ જીતે હમ હારી.

સરોજની. **—ભજન—**

કાળ નહિં છોડેરે, ઠાલા શાને મથીને મરો.
પાપી ભ્રમણા કાજેરે, ધોળાં કાળાં શીદને કરો.
મન જાણો છો ! મે કર્યું કે, પણ કરનારો છે કોય;
આદર્યા અધવચ રહે ને, હરી કરે સો હોય,
મિથ્યા વૈભવ માટેરે, નિર્દય જુલ્મી શીદને ઠરો.—કાળ૦
નક્કી સમજને કાળ રાય ત્યમ, રંક સર્વને ખાય;
બાંધી મુઠ્ઠીએ આવેલાં, સૌ ખાલી હાથે જાય.
કરશો તેવું ભરશોરે ! પરમેશ્વરથી જરી તો ડરો—કાળ૦

બોડાણો. **—વૈરાગ્ય ભજન—**

જુઠું જુઠું જગત ખરૂ જાણ્ય મારે.
જુઠી જનની, જુઠા માયા, જુઠી મોહ ભરેલી માયા,
કાચ કુંપો છે કાયા, મમતા તાણ મારે.
ગગને જામે વાદળ ગોટા, પાણીમાં પ્રગટે પરપોટા,
એલ વિશ્વનો ખોટો—સાચો જાણુ મારે.
મારૂં મારૂં કરતાં મરતાં, દ્રવ્ય કાજ પાપે નહી ડરતાં,
મેલી ચાલ્યા દામ ખજાનો ખાંણુ મારે.
જુઠી જાણો જગતની બાજી, આતશબાજી જાશે ગાજી,
અંતે સૌને સોવુ છે **સ્મશાન** મારે.

રાગ સાજ સંગ્રહ-હનુમાન સ્તુતિ-

ધન ધન મહાવીર **બજરંગ, રાવણ લંક** જલાને વાલે.
આજ્ઞા રઘુનંદનકી પાય પહુંચે ગઢ **લંકામેં** આય;
ક્રોધિત હો દી આગ લગાય, **રામકે** કામ બનાને વાલે.--**ધન.**

રાવનકી બાટીકા ઉજારી, મારા **અક્ષય કુમાર** સુરારી;
ફસ ગયે **બ્રહ્મ પાશ** એકવારી, લીલા લલિત દીખાનેવાલે.--ધન.
ચઢી દ્રુમ **અશોકપર** હર્ષાય, દિન્હી ઝટ મુદ્રિકા ગિરાય
ચરનન ગિરે **સિતાકે** આય, પિયાકી ખબર સુનાનેવાલે.-ધન.
શકિત **મેઘનાદ** ને મારી, વ્યાકુલ ભયે **લક્ષમન** બલધારી;
લાયે સંજીવની સુખારી, **લક્ષમન** પ્રાણ બચાને વાલે-ધન.
માયા રચ **અહિરાવન** ધાય, જબ હર લે ગયા દોને ભાય;
રામકો **લક્ષમન** સહિત ઉઠાય, જાય પાતાલમે લાનેવાલે--ધન.
દુષ્ટોકો મારો તત્કાલ, ભકતોકા કરિયે પ્રતિપાળ,
શરણાંગત દ્વિજ **મન્નીલાલ**, ધન બિધા બલપાનેવાલે,--ધન.

સતી તોરલ. —:▭:— **રાગ-ગઝલ**

જીવન દિન ચારનું ચટકું **નકામો મોહમાયાનો,**
ઉડી જાવુ આહા અંતે કરીને ત્યાગ કાયાનો.
થતાં દરબારનો ડંકો રહે નાં ગર્વ બંકાનો;
શુરાનો પણ સમય આવે સમાધિમાં સમવાનો.
અરેરે કયાં માયાનો નકામો મોહ સંસારે,
ભુલે જ્ઞાની છતાં જ્ઞાને ધારાવી **ઢાંગ ડાહ્યાનો.**

રા. નાથુલાલ. રાગ-ગરબો.

પાતળીયા પાલવ મેલોરે, પાય પડુ રે
અલબેલા અળગા રહોનીરે પાય પડું રે
છેગાળા છેડો મેલોરે પાય પડું રે
વ્હાલાજી મારા, મહીની, મટુકી મારી ફુટી (૨)
આ કંઈ મોતનામાળા તુટી (૨) રે પાય પડું છુ.-પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા કંસતું રાજ નથી રૂડું. (૨)

કોઇ જાઇને કહેશે કુડું (૨) રે પાય પડું છું.-પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા, ઝગડો ઝાઝો નવ કીજે, (૨)
તુંને દાણ શાનુ દીજે (૨) રે પાય પડું છું-પાતળીયા.
વ્હાલાજી મારા **દયા**નો પ્રિતમ છે સોહાગી; (૨)
મુને તારી માયા લાગી (૨) રે પાય પડું છું.-પાતળીયા.

સુર્યકુમારી—

અક્કલની એક વાત શીખાવું જગમાં મોટી **હાજીહા**
શેઠ પાસ **વાણોતર**ની એક સાચી સોટી **હાજીહા**
શેઠ કહે સાગરનું પાણી મીઠું છે તો **હાજીહા**
ખારી **સાકર**, ગળ્યું **મીઠું** છે, તોપણ કહેવુ **હાજીહા**
રાત અંધારી, શેઠ **દીવસ** કહે તોપણ કહેવુ **હાજીહા**
મન પરખી માલીકનુ સૌએ થઈ રહેવુ ભાઇ **હાજીહા**

શ્રી સત્યનારાયણ. —:▭:—

કહું આપ વીતી હું **કર્મ કથા** દુઃખીઆરી,કાળજડું નાંખતી સંહારી.-કહું૦
આ નગર **સાધુ શેઠ**ની, બહુ લાડલી દીકરી હતી;
ખાતાં બગાસું દાસીઓ, કંઇ **લાખ બે** હાજર થતી.-કહું૦
મોતી હીરા પ્હેરી ચરણ, ધરણી પરે ના રાખતી;
તે આજ ટુકડા કાજ તમ ઘર, આવીને **ભીખ** માંગતી.-કહું૦
પતીને પીતાજી લેઇને, વ્હાણે વિદેશે સંચર્યા;
ચોરાઇ ગઇ **લક્ષ્મી** અને, **આગે** રખડતાં છે કર્યા.-કહું૦
ચઢતી અને પડતી પ્રભુ, ચીરકાળ કોની ન રાખશે;
ભીખારી પળમાં ભૂપ થઇ, ભુપ થઈ ભીખ માગશે.-કહું૦

સતી તોરલ. —ભજન—

પાપ ત્હારૂં પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારૂ પ્રકાશરે,
ત્હારી બેડલીને બુડવા નહિ દઉં જાડેજારે-**તોરલ કહેછે.**
હરણ હર્યાં લખચાર તોરલ દે હરણ હર્યાં લખ ચારરે,
કંઇક વનમાં મૃગલા મારીયા, તોળાંદેરે એમ **જેસલ કહે છે**
કર્મ ત્હારાં સંભાર જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભારરે-તારી બેડલી.
લુટી કુંવારી જાન સતી નારી, લુટી કુવારી જાનરે,
સાત વીશું મોડબંધ મારીયા તોળાંદેરે, એમ-**જેસલ** કહે છે
ધર્મ ત્હારો સંભાળ જાડેજા ધર્મ ત્હારો સંભાળરે-તારી બેડલી.
તોડી સરોવર પાળ, સતિ નારી તોડી સરોવર પાળરે,
બાઇ બાળીને મેં મારીયાં તોળાંદેરે એમ **જેસલ કહે છે**
કઇંક પરમાર્થ કર જાડેજા કઇંક પરમાર્થ કરરે-તારી બેડલી.
માથાના જેટલા વાળ સતિ નારી માથાના જેટલા વાળરે,
એટલાં કુકર્મો મ્હેં કર્યાં તોળાંદેરે એમ-**જેસલ કહે છે.**
પાપ તારૂં પ્રકાશ જાડેજા પાપ ત્હારૂં પ્રકાશરે;
વિનવે **જેસલરાય** સતિને વિનવે **જેસલરાય,**
માારી બેડલી ઉતારો ભવ પાર, સતિ-મારી.

કંસવધ. —ગરબો—

જમુનાને તીરે જાદુવાલે, સખી બંસરી બજાવી,
નંદલાલે વ્હાલે ચિત ચોરી મને બાવરી બનાવી.
ભૂલાવી મારૂં ભાન સાન કહાન ગયો ક્હાં,
મને મોરલીએ મોહીની ઉપજાવી—જમુના.

સાખી } **સુંદરછબી જોઇછેલની, ઉપજી અંતર પ્રીત;**
નટવર ગિરધર શ્યામમાં, ચોટયું મારૂં ચિત.

નયન નેહે નચાવ્યાં વ્હાલીડે સખી મુખ મલકાવી,
છુપી છુપી કરી સાન, મને લીધીરે લોભાવી,
ન ભાવે ખાનપાન નિંદ ન આવે હવે, લગન લલનાએ પ્રેમની લગાવી.

સાખી } **વીરણ થકી વિંધાયલું, અંતર અતી અકળાય;**
અળગો રહે અલબેલડો, શું કરૂં સખી ઉપાય.--જમુના

રંગતરંગ- **રાગ ગઝલ--**

જગત પરવા નથી મુજને, વીરાગી હાલ મ્હારો છે
અનીતી વાત છોડી દે, નીરાળો ખ્યાલ મ્હારો છે
અરે કેવળ ઉદર ભરવા, પશુ પેરે ગુજર કરવું
ન બનશે તે કદી કાળે, મનુષ્ય અવતાર મ્હારો છે
બદીની છાપ બ્હોરીને, શરીર શણગારવું મીથ્યા
અવર શણગાર નથી ધરવાં શીયળ શણગાર મ્હારો છે
સ્પૃહા કિંચીત ન કંચનની, મને તૃણવત જગત ભાસે
સહુ દુઃખ દુર છે મ્હારાં, પ્રભુ રખવાળ મ્હારો છે

સુરદાસ. —:▭:—

દે કરકે મુજકો ધોકા વો **માયા** ચલી ગઇ!
માયાકો મેરી લેકે વો માયા ચલી ગઇ!
કરકે **ઈશારા** અખકા મુજકો લુભા ગઇ!
મુજકો **અકેલા** છોડકે માયા ચલી ગઇ!
તાકે હય જીસ તરાહ કોઇ અપને **શીકાર** કો!
મુન્હમે પકડકે ચુહા વો **બીલ્લી** ચલી ગઇ!
મયને કહાથા ઉનકો **મું'બાઇકો** જાયેંગે!
અમદાવાદ મુજકો છોડકે વો **દીલ્લી** ચલી ગઇ!
નીરલોભીકી હજામત ઐયસી વોં'કર ગઇ!
કરકે હજામત ઉલટે છુરેસે ચલી ગઇ!

ઓડાણો. —:▭:—

રંગમે કયસે હોરી ખેલુંગી, **સાંવરીયાકે** સંગ,
ધોબી ધોવે મયલે સેયલે, **ધોબનીયાકે** સંગ.
કીસ પાપીકી નજર લગી, **મેરી ચોલી હોગઈ તંગ,**—રંગમે૦
મેરા શૌહર સુસ્ત મીલા હય, રોજ પીવે હય ભંગ,
હાય જવાની હો ગઇ ગારત, પાની હો ગયા અંગ.—રંગમે૦

સતી દમયંતી. —:▭:—

દમયંતી-જાઓ સીધાઓ બાળ અમારાં અંતરનાં આરામ,
મળીશું ફરીને મેળવશે જો ભકતવત્સલ ભગવાન-
બાળક—હાય અભાગી અમ પામરપર આવ્યો દુષ્કર યોગ,
બાળ અમે લાચાર સહીયે, માત તાત વિયોગરે-
દમયંતી-નીરવિનાની સરિતા સુની મચ્છ વિના સુની ગાય,
પાંખવિના સુની પંખીણી જેવી બાળવિના સુની માયરે-
સુદેવ—-સારાં નરસાં યશ અપયશનાં વડીલ કરે જે કામ,
ભોગવવાં પડે તે સર્વ સ્વજનને તેનાં જે પરીણામરે-

ઉદય-ભાણ. —**રાગ. ભજન**—

ટાળ્યા નહીંરે ટળે લખ્યા લલાટે લેખ—ટાળ્યાં૦
વાવ્યા બીજ તે ફળે કરમે લખ્યું તે મળે—ટાળ્યાં૦
દશરથ બાંધેલ તલાવડી, પાણી **શ્રવણ** ભરે;
ધર્મ કરતા ધાડ થઇ, આંધળા ઝુરી તો મરે—ટાળ્યાં૦
રઘુવીર ચાલ્યા વનમાં **સીતા** રૂદન કરે;
દુષ્ટ દશે સતી લઈ ગયો, **લંકા પલમાં બળે**—ટાળ્યાં૦
હરિશ્ચંદ્ર જેવો રાજવી, નીચ ધર મજુરી કરે;
રાણી વેચી પરઘરે, વેળા ચાહે સો કરે—ટાળ્યાં૦

શામળદાસ. —**વૈરાગ્ય, રાગ મારૂ**—

જીન્હાં ઘર ઝુલતે હાથી, હજારો લાખકે સાથી,
ઊન્હોંકો ખા ગઈ **માટી**, તુ ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા ટેક
નક્કારાહ કુચકા બાજે, કિ મારૂ **મોતકા** ગાજે,
જયો **શ્રાવણ** મેઘરા ગાજે, તુ ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા–૧
કહા ગયે **ખાન** મદમાતે, જો **સુરજ ચાંદ** ચમકાતે,
ન દેખે કહાં જીવકે જાતે, તું ખુશ કર નીંદ કયો સોયા–૨
જીન્હાં ઘર **લાલ** ઔર **હીરે**, સદા મુખ **પાન** ઔર બીડે.
જીન્હાનુ ખા ગયે **કીડે**, તું ખુશ કર નીંદ કયાં સોયા-૩
જીન્હાં ઘર **પાલખી ઘોડે**, જરી જર બક્તકે જોડે,
વહી અબ મોતને તેડે, તુ ખુશ કર નીદ કયોં સોયા–૪
જીન્હાંકે બાલ થે કાલે, મલાઇયા દુધસે પાલે.
વહ આખર આગમેં ડાલે, તુ ખુશ કર નીંદ કયોં સોયા-૫
જીન્હા સબ પ્યાર થા તેરા, ઊન્હાંને કીયા ખાકમે ડેરા,
ન ફિક્ર વક કરનેગા ફેરા, તું ખુશ કર નીદ કયો સોયા–૬

સત્ય પ્રકાશ. —:▭:—

આજ હુ તો પરણ્યા પિયુથી રીસાઊં,
મને મોહનજી આવી મનાવશે.
પાછળથી આવી એ પકડે પાલવડો,
હુ—કહીશ મોહનજી મુકોને કેડલો.
બોલ મારી મીઠડી ! બોલની રસીકડી ! એવું કહીને બોલાવશે.
વ્હાલમનાં વેણુ મારા ચિતડાંના ચોર, મારા મીઠા કળાયલ મોર.
કહેશે જો કથ મને વગડાનું ઢોર.
હોય હુ કહીશ મારાં કાળજાની કોર કયારે આવશે.

શ્રી બ્રહ્માનંદ ભજન.—રાગ. ગઝલ—

કૃષ્ણ ઘર નંદકે આયે સિતારા હોતો એસા હો.
કરે સબ પ્રેમસે દર્શણ દુલારા હો તો એસા હો.
બકાસુરકો મશલ ડાગ, પુતના જાનશે મારી,
કંશકો કેશસે ખેચ્યા ખિલારા હો તો એસા હો.
કુદ પાનીકે અંદરસે, નાગકો નાથ કર લાયે,
ચરણ ફણ પેધર કરકે, નચારા હો તો એસા હો.
તીર જમુનાકે જા કરકે બજાઇ, બંસરી મોહન,
ચલી ઘર છોડ બ્રજનારી, પિયારા હો તો એશા હો.
રચાઇ રાશ કુંજનમેં, મનોહર રૂપ બન કરકે,
દેવ દર્શનકો ચલ આયે; દીલારા હો તો એસા હો.
ગયે જબ છોડ ગોકુળકો નહિ ફીર લોટકર આયે,
સખિ રોતિ રહી બનમેં, કીનારા હો તો એસા હો.
પુરી દ્વારાવતિ જાકર મહલ સોનેકે બનવાયે,
હજારો રાનિયાં વાંહી, ફસારા હો તો એસા હો.
કુરૂ-પાંડવ લડે રનમેં. જીત અર્જુનકી કરવાઇ,
બચાઇ લાજ દ્રૌપદીકી સહારા હો તો એસા હો.
ઉતારા ભાર ભૂમીકા, સિધારા ધામ આપનેકો
વો બ્રહ્માનંદ દુનિયાસે. નીયારા હો તો એસા હો.

સોનેરીજાળ રાગ ઉસ્તાદી

કયસે ખોલું અટારી, નયનોકે બાન લગ જાય,
બાલો ભોલો જોબનવા લુટાય;-કયસે.
જોબનવા જોર કરે, મનવા ન ધીર ધરે, ઘુંઘટકોપટ ખુલ જાય (કયસે)
પાપી પપૈયા; ન ચુલબુલ સે બાત કરે, જોબનકો રંગ ઉડ જાય; (કયસે)
જમના કે તીરે ખડો કુંવર કન્હાઇ. મોસે નજરીયાં મીલાય;- કયસે..

રા'માંડલીક. —:▭:—

બોલો બોલો પ્રીતમજી, બોલો પ્રીતમજી, **પાછા મને શું સતાવશો?**
પ્રીતે રીતે મને રીઝાવશો.—"**એમ..............હા**"
મને હીરા મોતીથી મઢાવશો.—" **હા બાઇ હા** "
જોજો ખોટા બ્હાના ના બતાવશો.........બોલો

કારભારણ કામણગારી હું,—

કારભારી કામણગારો હું, ભરે સલામ લોક હજારો—
સોનાના અસ્તરા બનાવી મુડું આખુ ગામ—
નાનીલા પણ કબુલ કરે, **પાસ્તી ભરેલું** કામ,
જો જો દરખે હડકાયા થઇ ના જશો............બોલો.

રા'માંડલીક. —:▭:—

પ્યારા પ્રિયતમ રણરાજ અમને આજ રીઝાવો,
લટકાળી લલના કાજ સૌ શણગાર મંગાવો,
સાચી **સાડી ચોળી** લાવો, પાટણના પટકુળ મગાવો,
હીરા મોતી ટાંકી પટકુળે, પાડી ભાત કસબી કોર મુકાવો
લાડ લડાવું તમને શાણી—જે માગો તે આપુ આણી.
હંસ સ્વામી મારા મનડાના પુરો કોડ, **મોંધી હાક્સ બધાવો,**

મીનળ—મુંજાળ. —રાગ. કવ્વાલી—

જગતના જાણુ ભેદુઓ રસીક દીલના દીલાવર કો;
બતાવો કોઈ તો આશક ! ......જગતના.
કરૂં તન બદન સૌ કુલ. આપુ માગો જે તે મુલ,
ઝુરે આ કુમળુ બુલબુલ, બતાવો કોઈતો આશક !
મૃદુ આંખડી આંજી. ગુંથી વેણી ફુલડાંથી,
કંચુકી કસકસી બાંધી, બતાવું કોને તે આશક!—જગતના

મીનળ-મુંજાળ. -રાગ-ઉસ્તાદી-

અલબેલા અકેલા આયા અલી, જાને ન પાવે વાકી રોકી ગલી,
મય જલ **જમના** ભરન જાત રહી, બીચ ડગર **મોહે** ચાન છલી.
તોરો હવ. હાર હેઇકો સજની, નથ બેસર મોરી ચંપાકલી-અલબેલા.

છત્ર વિજય :—▭:—

પાતળીઆ પાલવ છોડો કોઇ જોઇ જાશે,
—નખરાળા શીદ તરછોડો મારો જીવ જાશે.
બાગી ભોળી હું બાળ કુંવારી,
બાળો ભોળો હું છુ બ્રહ્મચારી.
છોડો છોડો મારો હાથ મરડાઇ જાય છે.
આના આવા ચાળા જોઈ લાજ થાય છે.
કાં શું થાય છે?(મારો જીવ જાય છે,અરે હાય હાય હાય)

ઉદય-ભાણ. —:▭:—

રસીલો રસીલી ચાંદની નાં સમો સાંધી,
તજી સઘળી ઉપાધિ ગયાં ઉપવનમાં
ગુપચુપ વાતો કરે, **નેન ના ઈશારા કરે;**
સંગે હસે હરે ફરે રંગ ધુનમાં—**(પછી),**
પળમાં રીસાયા છે રસીલા, ભાન ભૂલી ભામિની,
માનતા મોહન નથી, હાથે પગે થઇ માનુની.
વેળા રસીલા વહી જશે, પસ્તાવો પાછળથી થશે,
માન મોહન ! માન જાશે. **કાળ કાં'ણી રહી જશે.**
તું [illegible] નહિ,
જીવજાન તને નહિ અલગ કરું તનથી;
પ્રીત વચન વીણા રચના રસીયા મન વસીયા મારેજી—

ભજનમાલા— **રાગ. પદ**

જીને ઈશ્કમેં શિર નાં દિઆ, જગમે **જીઆ** તબ ક્યા હુવાં;
ચરખા પોકારે રૂઇ રૂઈ, આશક પુકારે તુંહી તુંહી;
જીને પ્રેમરસ ચાખ્યા નહિ, રસીઆ બના જબ કયા હુવા—જીને
દરિયા કીનારે **માલમ** ખડા, માલમ જાને દરિયા મેરા;
ડુબકી દિયે **મોતી** ના મિલા, **માલમ** બના જબ કયા હુવા—જીને
જોગી જુગત જાને નહિ, કપડા **રંગા** તબ કયા હુવા;
જીન આપ **ઘટ** રગાં નહિ, **પરઘટ** રંગા જબ કયા હુવા—જીને
કાજી કીતાબેં ખોલ કે **મશલ્લા',** સુનાવે ઔરકુ;
આપે **અદલ** ચલતા નહિ, કાજી બના જબ કયા હુવા—જીને
મક્કે મદીને શેહેરમેં, **શજદા** કીઆ તબ કયા હુવા,
દિલકા કુદર જાના નહિ, **કલમાં** પડા તબ કયા હુવા—જીને
કેહેવે **અલી** સુન એ **વલી,** પીયુ પીયું ક્રિયે મેરા જી ગયા;
જીન સાઇ ગુન ગાયા નહિ, રોતા ફિરા તબ કયા હુવા—જીને

પૃથ્વી પુત્ર

—:▭:—

આવી આવી વસંતની બહાર, સુની મારી સેજલડી,
તોયે આવ્યા ન હૈયા કેરા હાર, સુની મારી સેજલડી.
લાવો લાવો સમજાવી, સુદર શ્યામ શ્યામ શ્યામ,
આવો આવો અંતરના આરામ, સૂની મારી સેજલડી.

સાખી { **મીઠા બોલી કોકિલા કરે મધુર ટહુકાર,**
વીરહે વ્યાકુળ વલ્લભા દેતી શ્રાપ હજાર. }

મનગમતા મોહન લાલા અંતર છો વિહ્વળ વ્હાલા,
પ્રીતિ ધારા વરશાવો, શાને તરશાવો, ફુલસૈયા સોહાવો,
ફુલબાણુ વિંધે પ્રાણ-આ સૂની મારી સેજલડી.

અહલ્યા બાઇ —:▭:—

રાજ સામી સાંજના આવજો, **સામી** સડકપર બંગલો,
મીઠા મ્હેમાન આજ આવજોરે—સામી૦
પ્રીતિ સરોવરની પાળે પાતળીયા
અમીરસ પીજો પીવરાવજોરે—સામી૦
માથાને મ્યારડે મ્હેકે કસ્તુરી
લ્હેરખડા લુટજો લુંટાવજોરે—સામી૦

બુદ્ધદેવ —:▭:—

પિયુ પિયુ પોકારતીરે, પપૈયા વધુ ઝુરે વનમાં,
વિરહ અંગાર ઉડે તનમાં, અતિશય બળી રહી મનમાં.—પિયુ૦
ખીલતી આ કળી કુસુમની, ભોગી વિના કરમાય;
ઝુકતી આ લલિત પાંખડી, ભોગી મધુકર ચ્હાય—પિયુ૦
બાળા રસાળી અંતરે, આકુળ વ્યાકુળ થાય;
નમ્ર નવોઢા નૌતમ રમણી, રસિક નરવર ચ્હાય,
હંસણી દુ:ખી થતીરે, કોમળ માનસ ઉપવનમાં—પિયુ૦

કુસમાવતી. —ભજન—

ભલે જન કોટી યત્નો કરે, નસીબના લખ્યા લેખ ના ટરે
પાપીયા પાણી પગલાં ભરે, અંતમાં માથું પટકી મરે
હરિશ્ચંદ્ર મહારાજ જુવોને, નિચ ઘેર સેવા કરે
થઇ સેવકી **સતિ** લેખથી ગુમાન શાને કરે—નશીબ
પાન્ડવ સરખા ધર્મ ધારી પણ, વન વન રવડી મરે
ચીર હરણ થયાં **સતીનાં** પ્રભુ કૃપા ત્યાં કરે—નશીબ.
સતીયા સુરજન ભલે કુજનથી, કદી પીડાતા ફરે
સત્યમેવ જયને સમજજો, ન્યાય નીયતા કરે—નશીબ

સોનેરીજાળ— **રાગ-ગઝલ**

દીલદારકી દર યાદમેં **જોબન** ગયા તો કયા હુવા;
યે **ગુલ બદન** કીસ કામકા. દિલદારકી યારી બીના.
દિલદાર નહિં તો દમ નહિ, **જોગન** બની તો કયા હુવા;
(વો) ઇશ્કકી લ્હેઝત બીના, ના ચયન દિલ પાવે કહીં;
જપતે ઝબાંપર **નામકો, દમ** બી ગયા તો કયા હુવા;
હીરા મીલા, **મોતી** મીલા **સૂરત** મીલી, સબ કુછ મીલા.
દિલદાર **આકે** ના મીલા, **જોબન મીલા,** તો કયા હુવા;

સુરશ્યામ. —:▭:—

સૈયાં હું છુ ગુલાબી રંગ. પ્રીતમ રંગ કેશરીયા,
મારૂ જોબન ગુલાબી રંગ પ્રીતમ રંગ કેશરીયા.-સૈયાં૦
પાન ગંગેરી જસોદા બીડીયાં, ચાવે ગુલાબી ફુલ,
ચલાવે રંગ કેશરીયા.-સૈયાં૦
ચુન ચુન કલીયાં શેજ બીછાઇ, સોવે ગુલાબી ફુલ.
ઉડાવે રંગ કેશરીયા-સૈયાં૦

કામલતા —:▭:—

આપ પાપડ વાડીમાં પધારજો લ્હેરીલાલ.
મદીરની સામે મકાન છે, નીચે દેશી દારૂની દુકાન છે.
રંગરંગીલા ચાલ મારી પાડોશમાં તુલસી કયારાનું નીશાન છે,
છજામાં **તુલસીના ઝાડનું નીશાન** છે.—લ્હેરીલાલ.
અખડ ને અલંગ **આજ** સાંજ 'પહેલા પધારજો.
[illegible] છે.—લ્હેરીલાલ.
જોખમ ભરેલું કામ પુરી પચાત છે, ધાસ્તી છે આફતમાં
જાન છે, મારા બાપ ધાસ્તી છે-લ્હેરીલાલ.

રામબાણ નં. ૫૧૨ -ઉસ્તાદી ભજન-

અલી જી કરલે, મુરખ મનવા પીછે તું પસ્તાવેગા,
... .રે **ભાઈ, પીછે તું પસ્તાવેગા.**
ઇસ દુનીયામે કહેત **કબીરા** ફેર જનમ નહિ પાવેગા[૨]-અલી
દેરે દીલારે નામ **મૌલાકે,** દેવેગા તો પાવેગા,
... ...રે **ભાઇ દેવેગા તો પાવેગા.**
ગયા વખત ફેર નહિ મીલનેકા, ખાલી હાથે જાવેગા(૨)-અલી.
દુનિયારે દૌલત માલ ખજાના, સંગ ન તેરે આવેગા
... ...રે ભાઇ સંગ ન તેરે આવેગા
મહેલ મહેલીયાં, બાગ-બગીચા, સબ છોડકર જાવેગા(૨)-અલી.
હાથીરે ઘોડા ફોજુરે લશકર ધરકુલસે ચૌકી બીઠાવેગા,
... ...રે **ભાઈ ધરકુલસે ચૌકી બીઠાવેગા.**
દીલકે ભીતર તનસે મનકા, જમરા જીવ લે જાવેગા(૨)-અલી.
રોજે મહેશરમેં, નિશદીન બોલે, પાક મોહમદ આવેગા,
... ...રે **ભાઈ પાક મોહંમદ આવેગા.**
નબી મોહમદ સુન્નકા, કુલ આલમકુ બતાવેગા.--અલી.

સુકન્યા સાવિત્રી. (નાતરીયા ન્યાતનો ફજેતો)

નવ ગમે ઘરબાર, ભરી દુઃખની વખાર,
બળ્યો સંસાર નાતરીયા ન્યાતનો
...દીઠું નારનું બજાર, વ્હોરી વ્યર્થ વહે ભાર,
જેમાં ભળે નહીં મેળ કોઈ વાતનોરે-બળ્યો.
કેમ [illegible]
" કરે જીવતાં મોહકાણ મુવે હોય તાણાતાણ "
...ભાઇ ભાઇનો વ્હેવાર ચાલે લાતનોરે--બળ્યો.

મીસ પ્યારીજાન. —રાગ કહેરવા—

અપને ખ્વાજાકી મેં જોગન બનીરે હો (૨)
જોગન બની; બેરાગન બનીરે (૨) અપને ખ્વાજા—(૨)
ગુટાગા કુવા નીરખારે, હોય ચમ્બેલી ફુલ.
સબ સખીયન મીલ સહેરા ગુંથે, **પહેને નબી ઓ રસુલ.**
મેતો જોગન બનીરે, અપને ખ્વાજાકી—
પત્તા તુટા ડાલસેરે, લેગઇ પવન ઉડાય.
અબકે બીછડે કબ મીલેંગે, ઉપર ચલે-વો-જાય--મેંતો જોગન-અપને.
પત્તા ઝુકાજા ટેહનીકે નીચે, બનાયે પાંચો ફુલ,
ઉપરકે પંત સબી ઝુકેરે, પહનાયે નબી ઓ રસુલ-મેંતો.

પ્યારા સાહેબ—રાગ, આશાવરી—

કરલે સીંગાર ચનર અલબેલી, સાજનકે ઘર જાના હોગા. (૨)
માટી ઉડાવન માટી બીછાવન, માટીમેં મિલ જાના હોગા—
નહાલે ધોલે શીશ ગુંથવાલે. ફીર વ્હાસે, નહીં આના હોગા—૧.

વિક્રમચરિત્ર —:▭:—

કોઇ દુધ લ્યો દીલરંગી, શોખીલા શાણા ઉમંગી--હાં
કેરી પીવે કસુંબલો, ગાંજો પીવે અબુધ,
દારૂ તો દીવાના પીવે, **ડાના પીવે દુધ**—હાં કોઇ.
એક અમીરસ દેવનો. બીજો રસ છે. પ્રેમ,
ત્રીજો રસ ગોરસ ભલો. પીવે કયા હેમ--હાં કોઇ.
ગોરી ગવરી ગાયનાં, **ગોરા મીઠાં દુધ.**
હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરૂં દીલ છે શુદ્ધ--હાં કોઇ.
હેમ કટોરો હાથમાં, માંહી અમૃતસાર
ચતુર હોય તે ચિંતવે, ગુણ સમજે ન ગમાર---હાં કોઇ.

મીરાંબાઇ —**રાગ. ગરબો**—
ગોકુળીએ લઇ ચાલો, ઓધવરાજ હમને, (૨)
આણી તીરે ગંગા ને પેલી તીરે જમના. (૨)
વચમાં ગોકુળીયું છે ગામ—ઓધવરાજ હમને (૨)
થોડા થોડા જળમાં માછલીયાં રે તપલે
તલપ તલપ જીવ જાએરે—ઓધવરાજ હમને (૨)
ઊંડા કુવામાં ઉતાર્યારે હમને (૨)
મેલી દેવી શીદ જાઓરે--ઓધવરાજ હમને (૨)
શેરી ભલી પણ સાંકડીરે, નગર ભલાં પણ દૂરરે.-ઓધવ૦
હમારા સાસરીયામાં દુખડારે દીધાં, ભલે મારે મહીયરે વળાવેરે,
ઓધવરાજ હમને (૨) ગોકુળીગે લઇ ચાલો.

મીરાંબાઈ. રાગ, ભજન—પદ-
ઝુલત રાધા સંગ ગિરિધર ઝુલત રાધા સંગ,
અબીલ ગુલાલકી ધુમ મચાઇ, ભર પિચકારી રંગ.-ગિરીધર૦
લાલ ભઇ બિંદ્રાવન જમુના, કેશર ચુવત અંગ."
નાચત લાલ અધર સુ રશભર, ધિમી ધિમી બાજે મૃદંગ"
મીરાં કહે પ્રભુ ગિરધર નાગર, ચરન કમલ કુદંગ

માલતી માધવ— :▭:—
ચાલ... ચાલ...ઓ અલબેલી, વળી વળી પાછું જુવે શું પ્રેમ ઘેલી.
તારા ઉરમાં આનંદની હેલી, સાહેલી, તારા ઉરમાં આનંદની હેલી,
મળ્યા હવે ભેગાં, **ચંપો ને ચંપેલી**..............ચાલ ચાલ;
મારા પગના ઝાંઝરની ખીલી, વારે વારે પડતી ઢીલી
(ખીલી જેવી ઢીલી, એથી તું એ છે હઠીલી, હવે ચાલ?)
(આ આવિયે છીએ)....................................ચાલ.

કબીર ભજન. **--રાગ પદ--**

તુંહી રામ તુંહી રામ તુંહી રામ, તારો ચરખો બોલે રામ નામ,
ભજ તુંહીરે......બીજ તુંહી......રામ તુંહી;
ચરખો મારો અજબ રંગીલો, પુણીયો લાલ ગુલાલ;
કાંતનેવાલી છેલ છબીલી, આકાશ નાંખે તાર, અરજી સુણજો મોરીરે.
રૂ પીંજાવવા હું ગઇ, તુમ પીંજો પીંજરા ભાઇ;
પીંજન પીંજોરે કોઇ ખા ગઇ, કાંઇ દાસ ગુરૂ સમજ બતાઇ.
જળ ઉપર જળ નિપજેરે, જળમાં કીધો વાસ;
એક અચંબો મેં સુણ્યોએ કાઇ બેટી જનમ્યો બાપ.
બેટી પુછે બાપકુ તું અજાણ્યો વર લાવ;
અજાણ્યો વર ના મળે તો તારે મારે ઘરબાર.
માતારે મરજો પીતારે મરજો . મરજો ઘર ભરથાર;
એક ન મરજો પીતારે મારા ચરખાનો ઘડનાર.
રામદાસનો ભણે કબીરો આ ચરખો કહેવાય;
આ ચરખાને જે કોઇ ફેરવે, તેનો જન્મ મરણ મટી જાય.

સોનેરીજાળ --:▭:--

ભલે માલીક હો દુનિયાનો, ભલે અઢળક હોય ખજાનો,
ભલે પ્રતાપ હોય વિદ્યાનો,
ભોગવવાને જોઇએ,**—પ્રભુના ઘરનો પરવાનો;**—ભલે.
સત્તા મળી શા કામની, જો **ન્યાય** પથે વળાય ના.
મહત્તા મળી શા કામની, જો એક **ટેક** પળાય ના,
[illegible]
શ્રદ્ધા ધરી શા કામની, જો **આત્મ-શ્રેય** સધાય ના,
ભલે સુત હોય ધર્માત્માનો, ભલે મૂરખ હોય કે દાનો-ભોગવવા.

મી. મુરાદઅલ્લી -ઊસ્તાદી-ભજન.-

મદીનેમેં મોહદ આયો. દીલભર સચ્ચો **દીન** જગાયો,
સરવર સચ્ચો દીન જગાયો.—મદીને.

જુમ્મેકી રાતકો જન્મજ ધરીયો, **અમીના** ઘર જાયો.
દાઇ **હલીમા** પાલના ઝુલાવે હુરાયે મંગલ ગાયો;
અબદલ્લા ઘર અંનત વધાયો—મદીને.

નબી મોહમ્મદ ચલે મેહેરાજકુ ચોથે અરશપે આયો,
ચોથે અરસપે એક શેર ખડા થા, અંગુઠી નબિસે પાયો,
મુદ્દત પરદેમેં દીખાયો.—મદીને.

ઉસ પરદેમેં નબીકુ બીઠાયો, **અનહક** ભેદ બતાયો,
આશુક માશુક દોનો હીલમીલ બૈઠે, આશુક માશુક મન ભયો;
નબીજી મહેરાજ સીધાયો—મદીને.

નુરકી પગડી નુરકા જામા, નુરકી સેજ બીછાયો,
નુરકા સેહરા, નબીજીકે શીરપર, મોતીયન મેહ બરશાયો;
નબીજી મહેરાજસે આયો.—મદીને.

કલમા પઢો નીત નુર નબીકા, **ઈલિમે-દીન.** સોહાયો,
લાઈલાહા, ઈલ્લીલાહા મોહમદ રસુલીલ્લાહ, કલમા મુખપાક પઢાયો,
નીરોશા. તેરે કદમોમે આયો.—મદીને.

સોનેરી જાળ—

ગોરી ધીરે ચલોરે, ગગરી છલકે ન જાય;...ગોરી.
સર પર ઘડા, ઘડે પર ગાગર,
પતલી કમર બલ ખાય ન જાય,...ગોરી.
ચોલી તગ ભઇ ચુનરી **સરક** ગઇ,
જોબન બાલો કરમાય ન જાય;...ગોરી:

માન-મુંજાળ. —:▭:—

અધુરો ઘટ છલકાય. આખરે અધુરો ઘટ છલકાય,
સાગરમાં બહુ સલીલ ભર્યું છે પણ મઝા ન મુકે જરાય.
આમ્રતરૂવર ફળ આવે સમ નીચુ નમતુ જાય,
એરંડો ફળ આવે ભાઈ! **ઉંચો વધતો જાય**—આખરે,
મુળ સંસ્કાર પડયા વીણુ માન અધુરીયા કહેવાય,
વિદ્યા કે વિપુ. વીત વસ્ત્રથી, જાતી સ્વભાવ ન જાય—આખરે.

કુમારપાળ. —:▭:—

પ્રેમ ના અણમોલ સખી એ શીખવ્યા નવ શીખવાય,
કોઇના શીખવ્યા નવ શીખવાય.
પણ સમજ અનુભવે આવડે, કાન્ત મિલન જ્યાં થાય,
એકાન્તે કાન્ત મિલન જ્યાં થાય-સખી.
પ્રિયતમને જોતાં શરમ ચડે, ધડકે ઉર પાછા ચરણ પડે,
ત્યાં શાં શીખાયે પ્રણય તત્ર જ્યાં નયને મદ ઘેરાય,
હઠીલા નયને મદ ઘેરાય—સખી.
પણ ત્યાં જરી આંખથી આંખ મળે પળમાં ઉર એક બીજા ઉછળે
ગંભીરા હ્રદયેથી હૃદય મળે, ત્યાં રસ સાગર છલકાય
સ્નેહથી રસસાગર છલકાય.

સોનેરી જાળ-રાગ-ઉસ્તાદી—

ભરન દે તુ પનિયાં, સજનવા, ભરન દે તુ પનિયાં;...ભરન.
છોરછોર બઇંયા — મોરી, હાયરે મોરારી;
સઇંયાં, દુખ દઇયાં, કાહે મારે તું નયનિયાં...ભરન.
સખિયન સબ ભાગી, કહો મોહે રોકે ઠાડી,
જાને દે **કનઇયા**, તોહે દેઉંગી મખનીયાં,...ભરન.

રાજકઠીયારાની વાર્તા— (રાજકઠીયારો નોવેલમાંથી)

—રાગ-દોહરો—

ભરતખંડમાં સુદીરગામ, ક્ષત્રિઓનું મોટું ધામ!
જજ્જા નામે પૂરનો ધણી, સ'નામે રાણી પદ્મણી!
એક દીવસ નિશાએ રાય, પાસે રાણી ચાપે પાય,
રાતદીવસનો પડ્યો વિવાદ! હોડ કરી કીધો સવાદ!
ચડા ઉતરી બેને થાય, રાજા હઠમાં આવિ જાય,
હાજીઆએ 'હાજીહા' કરી, રાણીરાત અંધેરા હરી!
ગર્ભવતી ગુણવતી નાર, મૂકી રાત્રે વન મોઝાર!
રોતી પીટતી રાણી ગઈ, વનમાં પ્રસુત પીડા થઇ!
જાયો કુવર કન્હૈયો કહાન, જાણે બીજો ભૂપ નિધાન!
પણ પતી વિણુ સતીનું મન કચવાય, જુવે પુત્રને રોવાઇ જાય,
રાણી શોક અધિક મનધરે, દીકરો લઈ દક્ષિણુ પરવરે,
ભુખ દુઃખના અવ્યાદીન, સતીનુ શરીર થાતુ ક્ષિણુ.
પુત્ર ઉગારી માતા મરે, સીદ્ધિ સ્વર્ગ વિશે સચરે!
મરતા માદળીયું દીધ હાથ, માતાએ આશિષ સગાય,
કુવર પછી કઠીયારો ઠર્યો પીતા કોપથી કુંવરી વર્યો.
સતિએ દળદર કાઢયું દૂર, ત્યાંથી આવ્યા શ્રી સિદ્ધપુર.
કપટે—કથ વગડે ઉપડે—(ને)—સતી સસરાને પાલવડે
=કહો જોગી પતી કહાં જઇ રહયા ?=જગલમાં જોગી થઇ ગયા.
—કહો જોગી સસરાનુ શું થયું ?=પુત્ર વધુ પર ચિત્તજ ગયું.
×કુવર તાતથી કેમ પમાય ?=સતિને પતીનો સમાગમ કયાં થાય?
=ઉત્તર સામી આખ્યો કરો, દક્ષિણુ સામી પીઠજ ધરો.
=જયો પીતા શ્રી જોથાણુ નાથ સેસતી તૂજ પતિનો હાથ.

સરદારબા. —કજોડાની કહાણી—

કોને કહીએ કજોડાની કહાણીરે, જેમ બળદ પીલાયે ઘાણીરે,
લોક વગોવે ને સાસુ સતાવે, વળી પીયુડો છે પામર પ્રાણીરે.
હું જોબન રેશ ઝુલતી, પણ જોડીની ખોડ,
પીયુડો રમે લખોટીયે કરતો દોડા દોડ.
જગદીશ! હવે ચળરાણીરે, સહાય કરજો શ્રી સારંગ પ્રાણીરે

બુદ્ધદેવ —:▭:—

ફુલની પાંખડી ચ્યે પ્રાણ, ગણી અતરની ઓળખાણ—ફુલની.
સ્યામ સલુણા અમ ઘર આવ્યા. **શા કરીએ સન્માન,**
નાથ નગિના પરિમલ ભીના, **મન માન્યા મેહુમાન**—ફુલની.
ઝાઝું શું કહીએ સમજુને, સખી નયનનાં બાણ,
વિમળ કમળ. આ સરવર જગનુ, ભોગી ભ્રમર સુજાણ—ફુલની

સોનેરી જાળ-રાગ-ભજન—

(તારૂ)--નાવલડું હંકાર, **સાજન** ધીરે ધીરે.
ભવસિંધુ આ **ભયકાર,** સાજન ધીરે ધીરે....તારૂ
મદીરા પી મન માકડુ કુદે, નાવડું ચુરા થાય,...સાજન.
અહંભાવના વાદળ છાયાં, હૃદયાકાશની માંય.
મદમત્સરનો મેહુલો વરસે, ડુબતી હોડી જાય;
દિશા દુર્ગમ સીધી દુર્ગુણની, સીધી ભૂલ્યો વાટ,
સત્ય ધ્રુવનો તારલો ચુક્યો, કેમ મળે મૂકિત ઘાટ,...સાજન.

